

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΛΑΟΥ.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ Ε΄.

ΜΑΙΟΣ 1855.

Η ΑΓΙΑ ΕΙΡΗΝΗ.

Ἡ ἔνδοξος τῶν Ἀθηνῶν πόλις, ἣτις ὑπῆρξε μήτηρ καὶ τροφὸς πολλῶν ἐπισήμων ἀνδρῶν τῆς ἀρχαιότητος, παρήγαγε καὶ κατὰ τὰ μέσα τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας ἐν πρόσωπον ἱστορικόν, τὴν ἁγίαν Εἰρήνην. Ἡ τύχη φαίνεται ὅτι ἠθέλησε νὰ κάμῃ ἐπίδειξιν τῆς μεταβλητικῆς αὐτῆς δυνάμεως ἀνυψώσασα ἐκ μηδαμινῆς καταστάσεως τὴν ἁγίαν Εἰρήνην εἰς τὴν ἀνωτάτην περιωπὴν, τὸν αὐτοκρατορικόν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, κρημνίσασα ταύτην, καὶ ἐπαναγαγοῦσα αὐτὴς εἰς τὸν θρόνον, τὴν ἔρριψε τελευταῖον εἰς τὴν πρώτην, καὶ ἔτι χειροτέραν ἴσως τῆς πρώτης, κατάστασιν· λέγομεν χειροτέραν, διότι ὅστις ὑψώθη εἰς τὴν ἀνωτάτην τοῦ βίου περιωπὴν καὶ ἐγεύθη τῶν νομιζομένων αὐτοῦ ἀγαθῶν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴν ὑποφέρῃ πλειότερον διὰ τὴν στέρησιν αὐτῶν, παρὰ ἂν ἀπ' ἀρχῆς δὲν τὰ εἶχε. Μολαταῦτα καθ' ὅλας τὰς περιστάσεις τοῦ βίου τῆς ἐπολιτεύθη αὕτη ἀρμοδίως, μὲ πολιτικὴν σύνεσιν, μὲ ἀγαθότητα καὶ μὲ φιλανθρωπίαν, κατὰ τὸν καιρὸν τῆς δόξης τῆς, μὲ γενναιότητα, μὲ ὑπομονήν, μὲ θρησκευτικὴν ἀνοχὴν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν δυστυχιῶν τῆς. Μία καὶ μόνῃ δυσάρεστος περί-

στασις, ἡ ἀφαίρεσις τοῦ στέμματος ἀπὸ τὴν κεφαλὴν τοῦ υἱοῦ τῆς, καὶ ἡ τιμώρησις αὐτοῦ διὰ τῆς στερήσεως τῶν ὀφθαλμῶν, ἐπέσυρε καθ' ἑαυτῆς τὴν κατάκρισιν. Ἄλλ' ἂν δὲν ἠδυνήθη νὰ δικαιολογηθῆ ἀρκούντως δι' αὐτὴν ὥστε νὰ μὴ θεωρηθῆ ὡς ἔξαμαρτήσασα, τοῦλάχιστον ἢ κατάργησις τῆς αἵρέσεως τῶν εἰκονομάχων, ἢ ἀναστήλωσις τῶν ἀγίων εἰκόνων, τὸ πλῆθος τῶν εὐεργετημάτων, τὰ ὁποῖα προθύμως ἐπραξε, καὶ τελευταῖον τὰ δάκρυα, τὰ ὁποῖα ποταμηδὸν ἔρρευσαν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς, πρέπει βεβαίως νὰ ἐξέπλυναν τὸ ἁμάρτημα. Ἐχουσα δὲ πρὸ ὀφθαλμῶν, ὅτι ἡ μετάνοια εἶναι ἀδελφὴ τῆς ἀθωότητος, ἔλαβε βεβαίως τὴν τόλμην νὰ κρούσῃ τὴν θύραν τοῦ παραδείσου, καὶ νὰ εὕρῃ χώραν μεταξὺ τῶν κατοίκων αὐτοῦ.

Ἡ ἁγία Εἰρήνη ἐγεννήθη εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπὸ ἀσημάντους γονεῖς· ἔμεινε δὲ ὀρφανὴ καὶ πτωχὴ· ἀλλ' ἦτον ὡραία, ἀγγλίνους καὶ ἀξιέραστος, ὥστε ὅταν τὴν εἶδεν ὁ βασιλεὺς τῆς Κωνσταντινουπόλεως Κωνσταντῖνος ὁ Κοπρώνυμος, γέρων ἤδη ὢν, θελχθεὶς ἀπὸ τὰ θέλγητρα καὶ τὰ προτερήματα αὐτῆς, τὴν ἐζήτησε νὰ τὴν συζεύξῃ μὲ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Λέοντα, ὅστις ἔμελλε νὰ ᾔνοι καὶ ὁ διάδοχος αὐτοῦ. Οἱ γάμοι ἐορτάσθησαν μὲ μεγάλην πομπήν· καὶ ὁ Λέων ἔδειξεν εἰς τὴν ὡραίαν αὐτοῦ σύζυγον τσαυτὴν κλίσειν, ὥστε αὐτὴ ἐκυρίευσε καθ' ὀλοκληρίαν τὸ πνεῦμά του. Ἐπεκράτει κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἡ αἵρεσις τῶν εἰκονομάχων, καὶ ἡ ἐξουσία κατεδίωκεν αὐστηρῶς τοὺς λατρεύοντας τὰς εἰκόνας· ἡ Βασίλισσα διὰ τῆς πρὸς τὸν Βασιλέα ἐπιβροῆς τῆς κατώρθωσε νὰ μετριάσῃ ὀπωσοῦν τὸν καταδιωγμὸν, καὶ τοῦτο εὐχαρίστησε τοὺς προσκυνοῦντας τὰς

εἰκόνας, ὥστε ἐντὸς ὀλίγου μέγας ἀριθμὸς κληρικῶν καὶ ἄλλων σημαντικῶν ἀνδρῶν συνεσπειρώθησαν περὶ αὐτὴν.

Ἄλλ' ὁ Λέων δὲν ἤτο ὑγειοῦς κράσεως, καὶ ἡ ζωὴ του ὑπῆρξεν ὀλιγοχρόνιος. Ἀποθνήσκων δὲ ἐγκατέλειπε τὸ σκῆπτρον εἰς τὴν ἁγίαν Εἰρήνην, τὴν ὁποίαν ἄφησε καὶ ἐπίτροπον τοῦ τέκνου των Κωνσταντῖνου, ὅστις μόλις ἦτο δεκαετής. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀνηλικιότητος τῶν διαδόχων κεντῶνται αἱ φιλοτιμίαι τῶν σπουδαρχῶν, ἐνεργοῦνται τολμηρότερον αἱ στάσεις, καὶ ἐπέρχονται αἱ ἐξωτερικαὶ προσβολαί. Ἄλλ' ἡ ἁγία Εἰρήνη ἔδειξεν εἰς τὴν περίστασιν ταύτην προτερήματα ἐξόχου ἀνδρός, καὶ κατώρθωσε ἐντὸς ὀλίγου νὰ καταπνίξῃ ὅλας τὰς στάσεις, νὰ ἐκριζώσῃ τὰς ἀπαιτήσεις τινῶν, καὶ νὰ ματαιώσῃ τὰς βραδιουργίας ἄλλων, ὥστε ἐντὸς ὀλίγου ἐξησφάλισε τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ κράτους, καὶ κατέστησε σεβαστὴν τὴν ἐξουσίαν τῆς. Ἐπομένως ἔστρεψε τὴν προσοχὴν τῆς καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Ἦτο τότε ἰσχυρότερος τῶν βασιλέων τῆς Δύσεως ὁ Καρολομάγνος (Charlemagne)· ὑποπτεύουσα τὸ κατακτητικὸν αὐτοῦ πνεῦμα ἐφεῦρε τρόπον νὰ συνδέσῃ σχέσεις μετ' αὐτοῦ. Ἐδωκεν ὑπόσχεσιν νὰ λάβῃ ὡς σύζυγον τοῦ υἱοῦ τῆς Κωνσταντῖνου τὴν θυγατέραν αὐτοῦ Ροτρούδην.

Οἱ Σαρακηνοὶ ἔκαμναν μεγάλας προόδους κατὰ τὴν Ἀσίαν, διευθύνθη κατ' αὐτῶν αὐτοπροσώπως, ἀλλὰ μ' ὅλας τὰς ὁποίας κατέβαλε προσπαθείας δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐπιτύχῃ τὴν καταστροφὴν αὐτῶν· διὰ νὰ καταπαύσῃ λοιπὸν τὰς ἐκ τῶν ἐπιδρομῶν αὐτῶν προσγινομένας εἰς τὸ κράτος τῆς ζημίας ἐβιάσθη νὰ κάμῃ μετ' αὐτῶν συνθήκην ὅχι τόσο ἐπωφελεῖ.

Μετά τὴν πρὸς τοὺς Σαρακηνοὺς εἰρήνην ἔστρεψε τὰς δυνάμεις τῆς πρὸς τὴν Σικελίαν, τὴν ὁποίαν ὑπέταξεν· ἐκστρατεύσασα δὲ ἡ ἰδία προσωπικῶς εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀπεδίωξε τοὺς Σλάβους, οἵτινες εἶχον ἐξουσίαν ἐπὶ Κοπρωνύμου. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἡ αἵρεσις τῶν εἰκονομάχων ἐπέφερε μεγάλην διαίρεσιν εἰς τὸ κράτος, καὶ ἡ ἁγία Βιρὴνη συλλογιζομένη ὅτι τοσοῦτοι πρὸ αὐτῆς ἰσχυροὶ βασιλεῖς, προσπαθῆσαντες μὲ πολλὴν ἐπιμονὴν καὶ μὲ τρομερὰς κακώσεις καὶ βασάνους νὰ καταργήσωσι τὴν προσκύνησιν τῶν εἰκόνων ὄχι μόνον τοῦτο δὲν ἠδυνήθησαν νὰ κατορθώσωσιν, ἀλλ' ἐξησθῆνησαν τὸ κράτος διὰ τῆς ἐπελθούσης διαιρέσεως, ἀπεφάσισε νὰ φέρῃ διόρθωσιν διὰ νὰ πύση τὴν περαιτέρω πρόοδον τοῦ κακοῦ, καὶ νὰ ἡσυχάσῃ τὸ κράτος κατασπαραττόμενον ἕνεκα τῆς αἵρέσεως ταύτης. Γνωρίζουσα δὲ ἐκ τῶν προκατόχων τῆς ὅτι διοικητικὰ μόνον μέτρα δὲν εἶναι ἐπαρκῆ πρὸς διόρθωσιν ἀπεφάσισε νὰ συγκαλέσῃ Οἰκουμενικὴν σύνοδον διὰ νὰ ἐξαλειφθῇ τὸ σκάνδαλον τοῦτο. Ἄλλ' ἐνῶ συνήρχοντο εἰς Κωνσταντινούπολιν οἱ Ἀρχιερεῖς, ἡ φρουρὰ τῆς πόλεως συγχειμένη ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ εἰκονοκλάστας ἐξῆυρισε τινὰς ἐξ αὐτῶν. Ἡ Βασίλισσα δυσαρεστηθεῖσα ἐκ τούτου, διέλυσεν ἀμέσως τὴν φρουρὰν, καὶ διέταξε νὰ μεταβῶσιν εἰς Νίκαιαν οἱ διὰ τὴν σύνοδον συνελθόντες πατέρες. Ἐκεῖ ἡ σύνοδος συζητήσασα τὸ ἀντικείμενον τοῦτο, ἀπεφάσισε καὶ ἐθέσπισε τὴν προσκύνησιν τῶν εἰκόνων καὶ οὕτως ἔπαυσε τὸ μέγα ἐκ τῆς αἵρέσεως τῶν εἰκονομάχων προελθόν σκάνδαλον (1).

(1) Ἡ εἰκὼν χρησιμεύει εἰς διδασκαλίαν τῶν ἀγγραμμάτων· διότι ἡ διὰ τῆς εἰκόνος παράστασις ἐξηγεῖ πολλάκις τὰ γινόμενα,

Ἡ Βασίλισσα βλέπουσα ὅτι τὸ μετὰ τῆς Βερτρούδης συνοικέσιον τοῦ υἱοῦ τῆς παρετεινετο, καὶ νομίζουσα ὅτι ἡ παράτασις αὐτῆ εἶχε πολιτικὸν σκοπὸν, τὴν κατάρτησιν τῆς Ἰταλίας, καὶ δὲν ἐμελλε ποτὲ νὰ πραγματοποιηθῇ, ὑπάνδρευσε τὸν υἱὸν τῆς μὲ νέαν τινα ὠραίαν μὲν καθ' ὑπερβολὴν, ἀλλ' ὄχι καὶ ἀπὸ σημαντικὴν οἰκογένειαν. Ὁ Κωνσταντῖνος εἶχεν ἤδη εἰκοσι ἐτῶν ἡλικίαν, ἀλλ' ἡ μήτηρ αὐτοῦ τὸν διετήρει πάντοτε μακρὰν τῶν πραγμάτων, διοικοῦσα μόνη τὴν βασιλείαν, ὥστε οὗτος ἐρεθιζόμενος ἀπὸ τοὺς φίλους του, εἶχε παραδεχθῆ τὴν γνώμην αὐτῶν τοῦ νὰ λάβῃ τὰς ἡνίας τοῦ

μενα, καὶ τὰ κάμνει νὰ εἰσχωρήτωσιν εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας τοῦ θεατοῦ. Βλέπων τις εἰκὼνα τινὸς δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μὴ λάβῃ ἀφορμὴν νὰ μάθῃ τίς ὁ ἐν τῇ εἰκόνι παριστανόμενος, καὶ κατὰ συνέπειαν ὁποῖος ὑπῆρξεν ὁ βίος αὐτοῦ, διὰ τίνα λόγον ἐτέθη ἡ εἰκὼν αὐτοῦ, καὶ διὰ τί προσφέρεται σέβας πρὸς αὐτὴν παρὰ πάντων καὶ εἰς τόσας γενεάς. Ἡ εἰκὼν λοιπὸν καθίστατο ἐμψυχος βιογραφία τοῦ ἐν αὐτῇ παριστανομένου, καὶ διαδιδόμενη ἀπὸ στόματος εἰς στόμα διακρινέτο, καὶ καθίστατο κοινοτάτη. Ἐκ τούτων προκύπτει ὅτι ἡ ὑπαρξίς τῶν εἰκόνων ἦτον εἶδος τι διδασκαλίας διὰ τὸν λαόν. Ἐὰν δὲ ἀπέδωκαν μέγα σέβας πρὸς αὐτάς, τὸ σέβας δὲν ἀπεδίετο εἰς τὴν ὕλην ἐξ ἧς ἡ εἰκὼν, ἀλλ' εἰς τὸ παριστανόμενον δι' αὐτῆς πρόσωπον, « Ἡ τιμὴ τῆς εἰκόνος ἐπὶ τὸ πρωτότυπον μεταβαίνει, » εἶπεν ὁ Μέγας Βασίλειος. Ἐὰν δὲ βασιλεῖς κατέστρεψαν πόλεις καὶ ἐφόνευσαν πλῆθος ἀνθρώπων, διότι ἐξῆυρισαν τὰς εἰκόνας των, ἦτο δυνατόν χριστιανοὶ, ἐμπνεόμενοι ἀπὸ θρησκευτικὰ αἰσθήματα, νὰ μὴ ἐξηγήσωσι τὴν ἀπέχθειάν των μὲ προφανῆ σημεῖα ἀποδοκιμασίας εἰς τοὺς ἐξυβρίζοντας τὰς εἰκόνας προσώπων εἰς τὰ ὅποια οὗτοι προσέφερον ἀπεριόριστον σέβας καὶ ἀφοσίωσιν;

κράτους και να εξορίση τὴν μητέρα του εἰς τὴν Σικελίαν. Ἄλλ' αὕτη ἀνακαλύψασα τὴν συνωμοσίαν, κατέδικασε τοὺς ἐνόχους εἰς ἐξορίαν, τὸν δὲ υἱὸν αὐτῆς περιώρισεν ὡς ἀπειθὴ νὰ μείνῃ ὑπὸ κράτησιν εἰς τὸν θάλαμον αὐτοῦ και ν' ἀπέχη πάσης πολιτικῆς ἐργασίας. Ἐζήτησε δὲ και ἀπὸ τοὺς στρατιώτας τῆς φρουρᾶς νὰ ὀρκισθῶσιν, ὅτι εἰς αὐτὴν και μόνην νὰ ὑπακούωσιν τοῦ λοιποῦ. Ἄλλ' οἱ ἐκ τοῦ θέματος τῶν Ἀρμενίων ἠρνήθησαν νὰ δώσωσι τοιοῦτον ὄρκον. Ἡ ἀντίστασις αὕτη διεδόθη εἰς τὸν στρατὸν, και κατέστη γενικὴ ἐπανάστασις, ὡστε ὁ Κωνσταντῖνος ἀνέλαβε τὴν διοίκησιν τοῦ βασιλείου μόνος, και ἐξώρισε τὴν μητέρα του εἰς τὴν οἰκίαν αὐτῆς ἐν τοῖς Ἐλευθερίου, τὴν ὁποίαν εἶχε κτίσει αὐτὴ ἢ ἰδία πρὸ πολλοῦ.

Ἡ ἁγία Εἰρήνη ὑπέφερε τὴν ἐξορίαν χωρὶς νὰ δείξῃ διόλου δυσἀρέσκειαν· ἐλκύσασα δὲ εἰς ἑαυτὴν και τὴν ἀγάπην τῶν μεγιστάνων και τῶν σημαντικῶν ἐκ τοῦ κλήρου, οἵτινες τὴν ἐπεσκέπτοντο, κατώρθωσε νὰ πείσῃ τὸν βασιλεῖα δι' αὐτῶν νὰ τὴν ἀνακαλέσῃ εἰς τὴν αὐλήν, ὅπερ και ἐγένετο μετὰ δεκαπεντάμηνον ἐξορίαν. Ἄλλ' ὁ Κωνσταντῖνος, ὅστις οὐδ' ἀνατροφὴν ἀρμοδίαν ἔλαβεν, οὐδ' εἶχεν ἐξόχου ἀνδρὸς προτερήματα, διοικῶν ἀνεπιτηδείως τὸ βασίλειον και μεταχειριζόμενος μὲ παράλογον αὐστηρότητα τοὺς στρατιώτας, ἀπώλεσεν ὀλοτελῶς τὴν ἀγάπην αὐτῶν. Ὅλοι αἱ ἐκστρατεῖαί του ἀπέβησαν δυστυχεῖς, και ἡ κατ' αὐτοῦ δυσἀρέσκεια κατέστη γενικὴ, μάλιστα ὅταν διαζευχθεὶς ἀνευ λόγου τὴν βασιλικὴν αὐτοῦ σύζυγον, ὑπανδρεύθῃ ἑτέραν. Ἡ μήτηρ του, ὠφελουμένη ἀπὸ τὰς περιστάσεις ταύτης, ὄχι μόνον ἐν ἐπροσπάθει νὰ φέρῃ

θεραπείαν τινὰ εἰς τὰ πράγματα, ἀλλὰ συγχωρήσασα νὰ συζητηθῇ και συνωμοσία κατὰ τοῦ υἱοῦ της, τὸν ἐῤῥίψε τοῦ θρόνου, και τὸν ἔθεσεν εἰς τὰ δεσμά. Ἄλλ' οἱ συνωμῶται αὐτῆς διὰ νὰ ἀποφύγωσι πᾶσαν εἰς τὸ μέλλον ἀποπειραν νέας σάσεως, και νὰ ἐκρίζωσωσιν ὅλας τὰς προσδοχίας τῶν φίλων τοῦ Κωνσταντῖνου, τὸν ἐτύφλωσαν.

Ἡ ἁγία Εἰρήνη στερεωθεῖσα αὔθις εἰς τὸν θρόνον ἐδιοίκει μὲ πολλὴν ἀγαθότητα και ἐπιείκειαν. Ἐπροίκισεν ἐκκλησίας και μοναστήρια, ἀνήγγειρε νοσοκομεῖα, ἐλάττωσε τοὺς φόρους, ἔπαυσε τὰς κατὰ τῶν ὀφειλετῶν τοῦ δημοσίου καταδιώξεις, ἐπανέφερεν εἰς τὰς πατρίδας των τοὺς ἐξορίστους, και κατώρθωσε διὰ τῶν πράξεων τούτων νὰ ἐπιβάλλῃ σιωπὴν εἰς ὅλους τοὺς ἐναντίους της. Ἀνεκάλυψε δὲ και τινὰ συνωμοσίαν ἐνεργηθεῖσαν καθ' ἑαυτῆς ὑπὸ δύο τῶν ἰδίων της εὐνούχιον, τοὺς ὁποίους εἶχεν ὑψώσει εἰς τὴν ἀξίαν τῶν Πατρικίων και κατώρθωσε νὰ καταστρέψῃ αὐτὴν και νὰ τιμωρήσῃ και τοὺς αἰτίους.

Βλέπουσα ἡ ἁγία Εἰρήνη ὅτι ὁ Καρολομάγνος ἀπέβλεπε πάντοτε εἰς τὴν κατάκτησιν τοῦ ἀνατολικοῦ βασιλείου, και θέλουσα νὰ προλάβῃ πᾶσαν μετ' αὐτοῦ διένεξιν, παρεδέχθη τὴν πρότασιν τοῦ νὰ συζευχθῇ μετ' αὐτοῦ. Ἄλλ' ἐν τῷ μεταξύ τούτῳ, πρὶν κατορθώσῃ νὰ φέρῃ εἰς ἔκβασιν τοὺς σκοποὺς τούτους, εἰς τῶν στρατηγῶν αὐτῆς, ὁ Βαρδάνης, ἐπωνομαζόμενος Τοῦρκος, κηρύττεται ἀπὸ τὴν στρατιάν αὐτοῦ Βασιλεὺς, ἀφ' ἑτέρου δὲ εὐνούχοι τινὲς αὐτῆς ἀνηκηρύττουσι βασιλεῖα τὸν θησαυροφύλακα Νικηφόρον και ματαιόνουσιν ὅλα τὰ σχέδια αὐτῆς.

Ὁ Νικηφόρος, χρισθεὶς μυστικῶς ἀπὸ τὸν Πατριάρ-

χην Ταράσιον, παρουσιάζεται τὴν ἐπιούσαν εἰς τὴν ἁγίαν Εἰρήνην, κειμένην ἀσθενῆ ἐπὶ τῆς κλίνης της, καὶ διαμαρτύρεται ἐνώπιόν της, ὅτι διὰ τῆς βίας τὸν ὕψωσαν εἰς τὸν θρόνον, καὶ ὀρκίζεται ὅτι εἶναι ἔτοιμος νὰ προσφέρῃ καὶ τὴν ἐξουσίαν καὶ τὴν ζωὴν του ὑπὲρ αὐτῆς. Ἡ Βασίλισσα δὲν ἐζήτησεν οὐδὲν ἀπὸ αὐτὸν, εἰμὴ νὰ τὴν ἀφήσῃ νὰ ζήσῃ ἐν εἰρήνῃ εἰς τὴν ἐν τοῖς Ἐλευθερίου οἰκίαν της, μένουσα εἰς τὴν ἐρημίαν καὶ κλαίουσα τὰ ἁμαρτήματά της. Ὁ Νικηφόρος ἐπροσποιήθη ὅτι παραδέχεται τοῦτο, ἀλλ' ἐπὶ συμφωνίᾳ νὰ παραδοθῶσιν εἰς αὐτὸν ὅλοι οἱ θησαυροὶ τοῦ Βασιλείου. Ἄμα ὅμως κατέστη εἰς τὴν ἐξουσίαν καὶ παρέλαβε τοὺς θησαυροὺς, ἐξώρισε τὴν ἁγίαν Εἰρήνην, εἰς τὴν νῆσον τοῦ Πρίγκιπος λεγομένην, ἐπομένως ὑποπτεύων μὴπως ὁ λαὸς, δυσαρεστημένος κατ' αὐτοῦ, τὴν ἐπαναφέρῃ εἰς τὸν θρόνον, τὴν ἐξώρισε εἰς Λέσβον, ὅπου διέμεινε φρουρουμένη ἀπὸ στρατιώτας, καὶ μὴ ἔχουσα οὐδὲν μέσον ὑπάρξεως. Ὅλον τὸ διάστημα τῆς κατὰ τὴν Λέσβον διαμονῆς της ἡ ἁγία Εἰρήνη ἐπέρασε μὲ τὴν μεγαλητέραν ἔνδειαν ἠναγκάζετο νὰ νήθῃ λίνον διὰ νὰ πορίζεται τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Ἐνδυθεῖσα δὲ τὸ μοναχικὸν σχῆμα, καὶ μετονομασθεῖσα Ξένη, ἔκλαυσε πικρῶς διὰ τὰ κατὰ τὸν βίον αὐτῆς ἁμαρτήματα, καὶ ἀπέθανεν ἐν μετανοίᾳ εἰς τὰ 803, εἰς ἡλικίαν 51 ἐτῶν. Οἱ πατέρες τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν παῦσιν τοῦ ἐκ τῆς αἰρέσεως τῶν εἰκονομάχων σκανδάλου, διὰ τὰς ἀπίρους αὐτῆς ἀγαθοεργίας, καὶ διὰ τὴν ἐπὶ τέλους τοῦ βίου αὐτῆς μετάνοιαν, κακουχίαν, καὶ ταπεινώσιν, τὴν κατέταξαν εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἁγίων, καὶ εορτάζεται τὴν 13 τοῦ Αὐγούστου μηνός.

αισθησι *Ἐλεῖνος*

ἩΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΡΑΞΕΙΣ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΝ.

Οὐδεμία ἀμφιβολία ὑπάρχει ὅτι ἡ ἱστορία θέλει ἀπαθανάτισει τὰς κατὰ τὴν ἐπανάστασιν μας λαμπρὰς πράξεις, τῶν ὁποίων ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἡ ἐλευθερία καὶ αὐτονομία μας. Ἄλλ' ἐκ τῆς ἱστορίας, ἀσχολουμένης εἰς τὰ γενικά καὶ τὰ οὐσιώδη μόνον, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μάθωσιν οἱ μεταγενέστεροι τὰς λεπτομερείας τῶν κακουχιῶν καὶ στερήσεων, τῶν δυσκολιῶν καὶ ἐμποδίων, τῶν κινδύνων καὶ τῶν παθημάτων πρὸς τὰ ὅποια ἦσαν ἀναγκασμένοι νὰ ἀντιπαλαίσωσιν οἱ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνισθέντες.

Ἄφ' ἑτέρου, ἐπειδὴ ὡς ἐκ τῶν μετὰ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ κόσμου σχέσεων, τὰς ὁποίας ἐλάβομεν μετὰ τὴν ἐπανάστασιν, καὶ μάλιστα μετὰ τὴν σύστασιν τῆς Βασιλείας, ἤρχισαμεν νὰ μεταβάλλωμεν τὰ ἤθη καὶ τὰ ἔθιμα ἡμῶν ἐπὶ τὸ εὐρωπαϊκώτερον, (ἀν καὶ μὴ ἐκλέγοντες πάντοτε τὸ καλὸν) εἶναι ἐνδεχόμενον, μετὰ τινὰ ἔτη, οἱ μεταγενέστεροι νὰ κατασταθῶσιν ὅλως διάφοροι τῶν προγενεστέρων.

Διὰ τὰς δύο ταύτας περιστάσεις πολλὰ ἴσως μέρη τῆς ἱστορίας θέλουσι κατανοῆσαι εἰς τοὺς μεταγενεστέρους, ἀγνοοῦντας τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα τῶν προγενεστέρων, καὶ μὴ γνωρίζοντας τὰς λεπτομερείας τῶν πράξεων, οὐδὲ τὸν τρόπον τῆς διαίτης τόσον τοῦ στρατιώτου ὅσον καὶ τοῦ πολίτου κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐπαναστάσεως.

Θεωροῦντες ὄχι μόνον ὠφέλιμον, ἀλλὰ καὶ ἀναγκαῖον βοήθημα τῆς ἱστορίας, τὸ νὰ γένωσι γνωστὰ διὰ

τῆς γραφῆς τὰ ἤθη καὶ τὰ ἔθιμα τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν ἐπανάστασιν, καὶ αἱ λεπτομέρειαι πολεμικῶν πράξεων, ἐξ ὧν ἀναφαίνεται εἰς ποίας στερήσεις, εἰς ποίας κακουχίας, εἰς ποῖα ἐμπόδια, εἰς ποίους κινδύνους ἐξετέθησαν οἱ ἐπιχειρήσαντες τὸ μέγα καὶ λαμπρὸν τῆς ἐπαναστάσεως ἔργον, πῶς ἀντεπάλαισαν ἀνευδότης πρὸς ὅλα ταῦτα καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ πῶς διὰ τῆς ἐπιμονῆς καὶ ἀνδρίας των κατώρθωσαν νὰ ἐλκύσωσιν ὅλου τοῦ πολιτισμένου κόσμου τὴν συμπάθειαν, τῆς ὁποίας καρπὸς ὑπήρξεν ἡ ἐλευθερία καὶ ἀνεξαρτησία, ἣν ἤδη ἀπολαύομεν, δημοσιεύομεν τὸ κατωτέρω δοκίμιον, ἐπιγραφόμενον ἢ Ἀράχοβα.

Διὰ νὰ γένη ἡ περιγραφή τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων ἀκριβῆς, εἶναι ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖον νὰ μεταχειρισθῶμεν τὴν γλῶσσαν τοῦ λαοῦ, τοῦλάχιστον, εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐκθέσωμεν χωρὶς νὰ ὑποπέσωμεν εἰς τὸν κίνδυνον τοῦ νὰ μὴ ἐννοηθῶμεν οὔτε ἀπὸ τὸν λαὸν οὔτε ἀπὸ τοὺς λογίους· ἐκθέτομεν ὅμως ἀραιωμένας τὰς λέξεις ἐκεῖνας, τὰς ὁποίας ἔπρεπεν ἀναγκαίως νὰ μεταχειρισθῶμεν, ἂν καὶ δὲν ἦναι γνωστὴ ἡ καταγωγὴ αὐτῶν, ἣ δὲν εἶναι γενικῶς κοινὴ ἢ σημασία των· καὶ τοῦτο διὰ νὰ δώσωμεν μικρὰν ἀφορμὴν εἰς τοὺς λογίους νὰ ἐννοήσωσι πόσον δύσκολον εἶναι νὰ γράψῃ τις εἰς τὴν γλῶσσάν μας περὶ ἀντικειμένων τέχνης, ὕλης κτλ· καὶ νὰ μὴ φρονῶσιν ὅτι, ὡς εἰς τὸ φιλολογικὸν μέρος καὶ τὰς ἐφημερίδας δύναται τις νὰ γράψῃ τὴν γλῶσσαν καθαρὰ, οὕτω καὶ εἰς πᾶσαν ἄλλην ὑπόθεσιν.

Η ΑΡΑΧΟΒΑ.

Α'.

Ἐσπεράντινα κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ νοεμβρίου, πῦρ ζωηρὸν ἔκαιεν εἰς τὴν γωνίαν (πυρεστίαν) οἰκίας, ἣτις καὶ ἀπ' ἀρχῆς τῆς κατασκευῆς αὐτῆς δὲν ἔδειχεν οὔτε ἀθονίαν καταστάσεως οὔτε ἀρχιτεκτονικὴν ἰκανότητα τοῦ κυρίου τῆς· ἔλαβε δ' ἀκολούθως καὶ οὐσιώδεις ἐπὶ τὸ χεῖρον ἀλλοιώσεις, ἔνεκα τοῦ ὑπάρχοντος μεταξὺ Τούρκων καὶ Ἑλλήνων πολέμου. Ἡ οἰκία αὕτη εἶχεν ἐξ ἀρχῆς πάτωμα, ἀλλ' ἐξ αὐτοῦ δὲν ἔμενεν οὐδὲ μία σανὶς πλέον, ἐκ δὲ τῆς στέγης διετηρήθη μόνον ὅσον μέρος ἐσκέπαζε τὸν περὶ τὴν γωνίαν τόπον, διότι οἱ ἀλληλοδιαδόχως διαβαίνοντες Τούρκοι καὶ Ἕλληνες, διανυκτερεύοντες ἐν αὐτῇ ἔκαιον ὅσῃν ἐκ τῆς ξυλικῆς αὐτῆς ἦτο δυνατόν ν' ἀποσπάσωσι, διατηροῦντες μόνον καὶ ἐκ τῆς στέγης αὐτῆς τὸ κείμενον ἐπὶ τῆς γωνίας μέρος, διότι ἐπροφύλαττε τοὺς περὶ αὐτὴν καθημένους ἐν ὥρᾳ χειμῶνος ἀπὸ τῆς ἐπὶ τῆς βροχῆς. Μικρὸς λύχνος ἐκ λευκοσιδήρου (τενεκὲ) ἐκρέματο ἀπὸ τινος πιασάλου ἐμπηγμένου εἰς τὸν τοῖχον κατὰ τὸν καιρὸν τῆς οἰκοδομῆς αὐτοῦ, καὶ διέδιδεν ἀμυδρὸν φῶς εἰς τὰ ἐνδόν τῆς οἰκίας, ὡς ὁ ἐξῶθεν ἐρχόμενος ἀδύνατον ἦτο νὰ διακρίνῃ εὐκρινῶς τὰ πρόσωπα τῶν ἐν αὐτῇ εὕρισκομένων. Ἐπεκράτει ὅμως μεγίστη σιωπὴ, διότι εἰς τῶν ἐναυτῆ ἔκειτο πλησίον τῆς γωνίας ἐξαπλωμένος ἐπὶ μικροῦ τάπητος, ἔχων ὑπ' αὐτὸν κλώνους ἐλάτης ὑπεστρωμένους.

Ὅλος ἀντίθετος ἦτον ἡ σκηνὴ ἣτις ἐλάμβανε χά-

ραν εἰς τὸ προαύλιον. Ὑπῆρχεν ἐνταῦθα πυρὰ ἐπιμή-
 κης, καὶ εἰς τὰς δύο πλευρὰς αὐτῆς ἐσυγυρίζοντο δύο
 σφακτὰ σουβλισμένα καὶ περιέζωσμένα εἰς τὴν
 μέσσην των ἕκαστον μὲ τὸ ἐξ αὐτοῦ κατασκευασθὲν
 σπληνάντερον· πλησίον δὲ τῶν σφακτῶν καὶ χα-
 μηλότερον, ἐπὶ ἐλαφρᾶς ἀνθρακίᾳς, ἐγυρίζοντο δύο μι-
 κρότεραι σοῦβλαι ἔχουσαι περιτυλιγμένον πάντοθεν
 περὶ ἑαυτὰς τὸ κουκουρέτσιον. Τὰς ἐργασίας
 ταύτας ἕκαμνον νέοι στρατιῶται Ἕλληνες καθήμενοι
 πλησίον τῆς πυρᾶς, περιῤῥεόμενοι ἀπὸ ἰδρωτᾶ, καὶ
 στρέφοντες συνεχῶς τὸ πρόσωπον πρὸς τὰ ὀπισθεν διὰ
 ν' ἀποφεύγωσι τὴν μεγάλην θερμότητα τῆς πυρᾶς.
 Πλησίον τοῦ τοίχου τῆς οἰκίας ἦσαν ἐξαπλωμένοι ἐπὶ
 τῶν χόρτων, (διότι ἡ αὐλὴ ἐκεῖνη, ἕνεκα τῆς ἀπουσίας
 τῶν κατοίκων, ἦτο καταπράσινος ἀπὸ διάφορα χόρτα)
 δέκα ἕως δώδεκα στρατιῶται Ἕλληνες, οἵτινες ἂν καὶ
 ἐξαπλωμένοι κατὰ γῆς, ἔφερον εἰς τὴν ζώνην των τὰ
 πρισόλια καὶ τὸ γιαταγάνι των καὶ τὰς παλά-
 σκας των, ἀκουμβῶντες τὰς κεφαλὰς των ἐπὶ δύο ἢ
 τριῶν κεραμίδων, τεθειμένων ἐπὶ γῆς ἀντιστρόφως, καὶ
 ἐπεχόντων τόπον προσκεφαλαίου. Νέος δὲ τις ὠραῖος
 καὶ ὑψηλοῦ ἀναστήματος ἐκάθητο ἐπάνω εἰς τὸν ἡμι-
 κρημισμένον τοῖχον τῆς αὐλῆς καὶ ἔπαυε τὸ λιο-
 γκάριον, τραγουδῶν συγχρόνως καὶ διάφορα ἠρωϊκὰ
 καὶ ἔρωτικά ἐπιτόπια ἄσματα. Ἡ σκηρὴ αὕτη διήρκει
 εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν ἕως οὗ ἐψήθησαν τὰ σφακτὰ,
 καὶ τὰ ἔστησαν ὀρθια ἐπὶ τοῦ τοίχου τῆς οἰκίας, τὸ δὲ
 κουκουρέτσιον ὡς καὶ τὸ σπληνάντερον, ἀφοῦ, μετρηθέντα μὲ ἀρχιτεκτονικὴν ἀκρίβειαν διὰ ξυ-
 λίνου μέτρου, ἐκόπησαν εἰς τόσαῖσα κομμάτια, ὅσα ἦσαν

καὶ τὰ άτομα, ἐμοιράσθησαν εἰς τοὺς παρευρισκομένους,
 περιερχομένου τοῦ ψήσαντος αὐτὰ μὲ τὴν σοῦβλαι ν
 εἰς τὴν χεῖρα καὶ παρουσιάζοντος αὐτὴν κατὰ σειρὰν
 εἰς ἅπαντας, ἕκαστος τῶν ὁποίων πιάων μὲ τὴν χεῖρα
 τὸ κομμάτιον τὸ ἔσυρεν ἀπὸ τὴν σοῦβλαι ν. Ὅλοι
 ἔτρωγον συγχρόνως, εἰς δὲ τῶν ψυχοῦϊῶν περιέ-
 φερε κατὰ σειρὰν ἐν παγοῦριον μὲ ῥακὴν, ἀπὸ τὸ
 ὅποιον ἐτράβα ἕκαστος μὲ σφυριγμὸν δυνατὸν τὸ ῥα-
 κίον, ἀφοῦ προηγουμένως ἠύχετο τὴν ὑγείαν εἰς
 τοὺς συνεταιίρους του.

Μετὰ τὴν διανομὴν τοῦ κουκουρετσίου ἐπεχείρησαν
 τὸ λιάνισμα τῶν σφακτῶν, καὶ ἐγένετο ἐτοιμασία
 τοῦ δειπνοῦ. Ὁ ἐξαπλωμένος παρὰ τὴν γωνίαν ἐσηκώ-
 θη, ὅταν προσεφέρθη αὐτῷ τὸ κουκουρέτσιον,
 ἔμπροσθεν του δὲ ἔστρωσαν μίαν ζυμώστραν (1),
 καὶ ἐπέθεσαν ἐπ' αὐτῆς κομμάτια κουλούρας λει-
 ψῆς ἐξ ἀλεύρου κριθῆς ἀκοσκίνιστου, τὴν πλάτην
 ἐνὸς τῶν καλητέρων σφακτῶν, μέρος ἀπὸ τὰ κον-
 τοπλεύρια, καὶ τεμάχια τινα ἐκ τῶν λαγαρῶν
 τοῦ παχυτέρου σφακτοῦ ».

Ἄλλ' ἐνῶ ἔθεσαν πλησίον αὐτοῦ τὴν τράπεζαν ταύ-
 την, καὶ ἤρχισε νὰ τρώγῃ μηχανικῶς καὶ χωρὶς νὰ
 ὀμιλῇ, ὡς νὰ μὴν ἤθελε νὰ διακόψῃ τὴν σειρὰν τῶν σκέ-
 φων, ἀπὸ τὰς ὁποίας κατείχετο, ἐπαρουσιάσθη ἐνώ-
 πιόν του στρατιώτης ἐκ τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς τοῦ στρα-
 τοῦ ἀναγγέλων αὐτῷ, ὅτι καλόγηρός τις ἦλθε διὰ

(1) Δέρμα τράγου, ξυρισμένον ἀπὸ τὰς τρίχας του, καὶ ἔχον
 σχῆμα κυκλικόν, ὠνομάσθη δὲ ζυμώστρα διότι ἐπὶ τούτου ἐζύ-
 μοναν τὸν ἄρτον των οἱ στρατιῶται κατὰ τὴν ἐπανάστασιν.

νυχτός πρὸς αὐτοὺς προτείνων ὅτι ἔχει κατεπείγουσαν ἀνάγκην νὰ ἴδῃ ἀμέσως τὸν Καραϊσκάκην, ὅτι ὠδήγησεν αὐτόν, καὶ εὐρίσκεται ἔξω εἰς τὸ προαύλιον. Ἀμέσως ὁ Καραϊσκάκης (διότι οὗτος ἦτον ὁ δειπνῶν) διέταξεν ἓνα τῶν παρισταμένων στρατιωτῶν νὰ φέρῃ τὸν καλόγηρον ἐνώπιόν του· καὶ τὴν αὐτὴν στιγμήν εἰσῆλθεν οὗτος. Ἦτο μόλις τριακονταετῆς τὴν ἡλικίαν, καὶ ὑπὸ τὸ βράσον καὶ τὸν μέλανα σκοῦφον διέλαμπε πλειότερον ἢ καλλονὴ προσώπου μεγάλου καὶ ἀρμονικοῦ. «Εἶμαι, λέγει ὁ καλόγηρος, ἀνεπίδός καὶ ὑποτακτικὸς τοῦ ἡγουμένου τοῦ κατὰ τὴν Δαύλιαν Μοναστηρίου Ἱεροῦσαλήμ, καὶ ἐστάλην νὰ κοινοποιήσω πρὸς σέ ἐν μυστικόν, τὸ ὁποῖον ὁμως κάνεις ἄλλος παρὰ σέ δὲν πρέπει νὰ ἀκούσῃ». «Τραβιχθῆτε ὅλοι σας ἔξω» λέγει ὁ Καραϊσκάκης ἀποτεινόμενος πρὸς τοὺς περὶ αὐτόν· πρὸς δὲ τὸν καλόγηρον «Κάθησαι πλησίον μου, εἶπε, νὰ δειπνήσωμεν, ἐπειδὴ εὐρέθης εἰς ταύτην τὴν ὥραν». Ὁ ὑποτακτικὸς ἐδίσταζεν, ἀλλ' ὁ Καραϊσκάκης τὸν ἠνάγκασε τρόπον τινὰ νὰ καθῆσθαι καὶ ἐπερίμενε μὲ ἀνησυχίαν νὰ ἀκούσῃ τὸ μυστικόν. Ἄλλ' ὁ ὑποτακτικὸς ἐδίσταζε νὰ ἀρχίσῃ, καὶ κυττάζων συνεχῶς πρὸς ἓνα νέον ἰστάμενον ἐμπροσθεν μὲ τὸ τάσι εἰς χεῖρας καὶ κινῶντα τὸν Καραϊσκάκην, ἐφαίνετο ὡς νὰ ἔλεγε διὰ τοῦ συμβολικοῦ τούτου τρόπου πρὸς τὸν Καραϊσκάκην, ὅτι δὲν τολμῶ νὰ ἐξηγηθῶ ἐνώπιον τοῦ παρόντος στρατιώτου. — «Ὡμίλει ἐλευθέρως» εἶπεν ὁ Καραϊσκάκης, ἐνόησας τὴν αἰτίαν τοῦ δισταγμοῦ του, «ὁ Ζαφείρης εἶναι ὁ πιστώτερος τῶν ὑπηρετῶν μου» (1). — «Μὲ ἔστειλεν ὁ

(1) Ὁ Ζαφείρης ἦτο γυνὴ μὲ ἀνδρικήν ἐνδυμασίαν παρακολουθοῦσα τὸν Καραϊσκάκην. Ἦτο ὀθωμανὴ καὶ βαπτισθεῖσα ὠνομάσθη Μαριγῶ, ἥτις διέμεινε πάντοτε παρὰ τῶν Καραϊσκάκη μέχρι τοῦ θανάτου του.

ἡγούμενος νὰ ἀναγγείλω πρὸς σέ » εἶπεν ὁ καλόγηρος «ὅτι εἰς τὸ μοναστήριόν μας εὐρίσκεται ὁ Κεχαγιάμπεης τοῦ Κιουταχῆ, καὶ ὁ Μουστάμπεης, μὲ δύο ἡμισυ ἕως τρεῖς χιλιάδας τούρκων σταθμευόντων εἰς Δαύλιαν καὶ ἄλλα χωρία, καὶ σκοπεύουν αὔριον τὸ πρῶν νὰ διαβῶσιν ἀπὸ Ἀράχοβαν καὶ νὰ ὑπάγωσιν εἰς Ἀμφισσαν νὰ λύσωσι τὴν πολιορκίαν τῶν ἐν τῷ φρουρίῳ ἀποκλεισμένων ὀθωμανῶν.» — «Πῶς ἔμαθε τὸ σχέδιον τοῦτο ὁ ἡγούμενος, καὶ πῶς ἐβεβαιώθη ὅτι τοῦτο πρόκειται νὰ τὸ ἐνεργήσουν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, καὶ αὔριον;» εἶπεν ὁ Καραϊσκάκης. — «Εἷς τῶν ὑποτακτικῶν τοῦ μοναστηρίου, ὅστις ἔφερε τὰ διὰ τὴν τράπεζαν τῶν ἀρχηγῶν τούτων ἀναγκαῖα, δειπνούντων ἀμφοτέρων ὁμοῦ εἰς τὸ μοναστήριον, γνωρίζων τὴν τουρκικὴν γλῶσσαν ἤκουσε τὸ σχέδιον, τὸ ὁποῖον ἔκαμεν ὁ Μουστάμπεης, καὶ ἐκοινοποιεῖ εἰς τὸν Κεχαγιάμπεην, καὶ τὸ εἶπεν ἀμέσως πρὸς τὸν ἡγούμενον, ὅστις ἔσπευσε νὰ μὲ πέμψῃ πρὸς σέ διὰ νὰ σοῦ ἀναγγείλω τοῦτο ἐγκαίρως καὶ νὰ λάβῃς μέτρα πρὸς ἀντίκρουσιν.» — «Κατὰ ποῖον τρόπον μέλλουν νὰ κάμουν τὸ κίνημα; εἶπεν ὁ Καραϊσκάκης — «Ἔως πεντακόσιοι Ἀλβανοὶ ἀπήντησεν ὁ ὑποτακτικὸς, «θὰ σηκωθῶσι πρὶν ἐξήμερῶσιν καὶ θὰ μεταβῶσι διὰ τοῦ Ἡαρνασοῦ εἰς Ἀράχοβαν, διὰ νὰ τὴν πιάσωσιν, τὸ δὲ λοιπὸν στράτευμα νὰ διαβῇ διὰ τοῦ Ζεμενοῦ (1). Ἐὰν εἰς τὸ στενὸν τοῦτο ἀπαντήσῃ ἀντίκρουσιν, οἱ προπορευθέντες εἰς Ἀράχοβαν θέλουν δρᾶμει εἰς βοήθειαν τῶν κατὰ τὸ Ζεμενόν, ἐπι-

(1) Ἡ σχιστὴ ὁδὸς ὅπου ἐρονεύθη ὁ Λάϊος ὑπὸ τοῦ Οἰδίποδος.

πίπτοντες από τὰ ὀπίσθια τῶν Ἑλλήνων, ἂν τυχὸν ὑπάρχη κἀνὲν σῶμα φυλάττον τὴν δίοδον.» — « Ἡξεύρουσι ποῦ εὐρισκόμεθα ἡμεῖς; » λέγει ὁ Καραϊσκάκης. — « Νομίζουσι ὅτι εἴσθε ἀκόμη εἰς Δομπρέναν, καὶ οὕτω τοὺς ἐβεβαίωσε καὶ ὁ ἡγούμενος, μολονότι ἐγνώριζε τὸ φθάσιμόν σας ἐδῶ μαθὼν τοῦτο ἀπὸ ἓνα τῶν ὑπηρετῶν τοῦ μοναστηρίου, ὅστις ἐρχόμενος ἀπήντησε καθ' ὁδὸν στρατιώτας τινὰς ἐκ τῶν ἐδικῶν σας. » — « Εὐχαριστῶ τὸν ἡγούμενον διὰ τὴν πατριωτικὴν πράξιν του » εἶπεν ὁ Καραϊσκάκης. « Ἐπίστρεψον ἀμέσως πρὸς αὐτὸν, καὶ εἰπέτου τὰς εὐχαριστήσεις μου, καὶ νὰ διορίσῃ νὰ κάμνωσιν εὐχὰς καὶ παρακλήσεις ὑπὲρ ἡμῶν, οἵτινες ἀγωνιζόμεθα διὰ τὴν πίστιν καὶ τὴν πατρίδα, μ' ὅλας τὰς ἐλλείψεις καὶ τὰς δυστυχίας, εἰς τὰς ὁποίας ὑποκείμεθα ἕνεκα τῆς ἐρημώσεως τοῦ τόπου. »

Ἄμα ἀνεχώρησεν ὁ καλόγηρος, ὁ Καραϊσκάκης δὲ διατάξεν ἀμέσως νὰ προσκαλέσῃ τὸν Γαρδικιώτην Γρίβαν, τὸν Γ. Βάγια, καὶ τὸν Χ. Χατζῆ Πέτρου. Ὅταν δὲ οὗτοι ἦλθαν τοὺς ἐγνωστοποίησε τὸ σχέδιον τῶν ἐχθρῶν καὶ ἐπρότεινε εἰς τὸν Γαρδικιώτην καὶ Βάγια νὰ ἀναχωρήσωσιν ἀμέσως διὰ τὴν Ἀράχοβαν, καὶ νὰ προλάβωσι νὰ πιάσωσι τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὰς ὀχυρωτέρας τῶν περὶ αὐτὴν οἰκιῶν, καὶ νὰ προσβάλωσι τοὺς ὀθωμανοὺς, οἵτινες ἐμελλον νὰ ἔλθωσι διὰ τοῦ Παρνασοῦ εἰς αὐτὴν, κατὰ τὸ γνωστοποιηθὲν αὐτῶν σχέδιον τῶν τούρκων ἀρχηγῶν. Τὸν δὲ Χριστόδουλον Χ. Πέτρου διατάξε νὰ ἀναχωρήσῃ, ὀλίγον πρὶν ἐξημερῶσιν, καὶ νὰ διαβῇ διὰ τοῦ μεταξὺ Διστόμου καὶ Ἀραχόβης ὄρους καὶ νὰ διευθυνθῇ πρὸς τὴν Ἀράχοβαν διὰ νὰ φθάσῃ εἰς βοήθειαν τοῦ Γαρδικιώτου καὶ Βάγια,

ἂν τυχὸν ἀρχίσῃ ὁ πόλεμος, ἐρχομένων τῶν Τούρκων ἐναντίον του.

Ἄμα ἔδωκε τὰς διαταγὰς ταύτας ὁ Καραϊσκάκης, ἐκάλεσεν ὅλους τοὺς λοιποὺς ὑπ' αὐτὸν σωματάρχας καὶ τοὺς διέταξε νὰ ἐτοιμάσωσι διὰ νυκτὸς ἄρτον, διότι, ἅμα ἀνατεῖλει τὴν ἐπιούσαν ὁ ἥλιος, θέλουσι ἀναχωρήσει πρὸς ἐκστρατείαν. Τὸ ἴδιον μέτρον τῆς προετοιμασίας παρήγγειλε καὶ εἰς τοὺς μετ' αὐτοῦ ἰδίως διαμένοντας στρατιώτας, ὥστε ὅπου πρὸ ὀλίγου ἐψήνοντο τὰ σφακτὰ, ἀναψαν ἐκ νέου φωτίαν διὰ νὰ ψήσωσι τὸ ψωμίον των οἱ στρατιῶται. Τρεῖς στρατιῶται, ἔχων ἕκαστος ἐμπροσθεν τὴν ζυμώστραν του, ἔρριψαν τὸ ἄλευρον ἐπ' αὐτῶν, καὶ ἀφοῦ ἐζύμωσαν τὸν ἄρτον τὸν ἐπλασαν εἰς κουλοῦραν ἐπὶ τῆς ἰδίας ζυμώστρας, καὶ ἀνοιξαντες τόπον ἐντὸς τῆς πυρᾶς ἔβαλαν τὰς κουλούρας, καὶ ἐσκέπασαν αὐτάς καὶ μετὰ ψιλὴν σπρούχνην πρῶτον, καὶ ἔπειτα μετὰ θράκαν καὶ ἐπρόσεχαν παρατηροῦντες ἕκαστος ἕως οὔ ψηθῶσι καλῶς αἱ κουλοῦραι. Ἐνῶ ἐγίνετο ἐξῶθεν εἰς τὸ προαύλιον ἡ ἐργασία αὕτη, ὁ Καραϊσκάκης ἐπροσκάλεσε τὸν γραμματέα του νὰ γράψῃ γράμματα πρὸς διαφόρους ἀρχηγούς, τοὺς πολιορκουμένους τὸ φρούριον τῆς Ἀμφίσσης, καὶ πρὸς ἄλλους εὐρισκομένους εἰς διάφορα τῶν πέριξ χωρίων πρὸς ἐκτέλεσιν διαφόρων παραγγελιῶν. Ὁ γραμματεὺς καθήσας σταυροπόδι ἐμπροσθεν τοῦ ἀρχηγοῦ ἔβγαλε τὸ καλάμαριον ἀπὸ τὴν ζώνην του καὶ ἀκουμβήσας τὸν χάρτην εἰς τὸ γόνυ του ἔγραψε τὰς ἐπιστολάς, κρατοῦντος τὸν λύχνον στρατιώτου τινὸς πλησίον εἰς τὸ γόνυ αὐτοῦ· ταύτας ὑπογραφεύσας ἐσφράγισε καὶ παρέδωκεν εἰς τὸν ἀρχηγόν. Ἐπειδὴ

δὲ ὁ Καραϊσκάκης, δὲν ἐμπιστεύετο εἰς τοὺς χωρικοὺς ὅσοι εἶχον μείνει εἰς τὸ χωρίον ἐκουσίως, ἢ διότι δὲν ἐπρόλαβον νὰ φύγωσι, συντροφεύων ἓνα χωρικὸν μ' ἓνα στρατιώτην τοὺς ἔπεμπεν ἀμέσως μὲ τὰς ἐπιστολάς ὑποσχόμενος ἀμοιβὴν ἀξιόλογον εἰς ἐκείνους, οἵτινες ἤθελον κατορθώσει νὰ φέρωσιν ἐγκαίρως τὰς ἐπιστολάς πρὸς οὓς διευθύνοντο καὶ ἀπειλῶν αὐτοὺς ἂν βραδύνωσιν, ἢ δὲν τολμήσωσι νὰ κομίσωσιν ἐγκαίρως αὐτάς.

Ἔως οὖ ἐνεργηθῶσιν ὅλα ταῦτα, ἐπέρασε τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς νυκτός, ὁ δὲ Καραϊσκάκης ἐξηπλώθη ὅπως ἐκάθητο, καὶ λαβῶν ἐπάνω του τὴν κάπαν ἔμεινεν εἰς τοιαύτην κατάστασιν ἕως δύο ὥρας καὶ πάλιν ἐσηκώθη· ἐξελθὼν δὲ ὀλίγον ἔξω καὶ παρατηρήσας τὴν κατάστασιν τοῦ καιροῦ εἰσῆλθε πάλιν μὲ πολλήν εὐχαρίστησιν, παρατηρήσας ὅτι ἡ ἡμέρα ἐκείνη ἔδειχεν ὅτι ἔμελλε νὰ ἦναι ἐκ τῶν λαμπροτέρων τοῦ φθινοπώρου. Διέταξε λοιπὸν νὰ ἐξυπνίσωσι τοὺς περὶ αὐτὸν διὰ νὰ προπαρασκευάσωσι τὰ πάντα πρὸς ἀναχώρησιν.
(Ἀκολουθεῖ)

ΠΕΡΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Ἄρθρον Α'.

Εἶναι πανδήμως ὁμολογούμενον ἤδη ὅτι τὸ γυναικεῖον φύλον ὄχι μόνον πρέπει νὰ συμβαδίζῃ μετὰ τῶν ἀνδρῶν ὡς πρὸς τὴν ἀνατροφὴν καὶ τὴν ἐκπαίδευσιν, ἀλλ' ὅτι μάλιστα ἔχει καὶ πλειοτέρας προσοχῆς καὶ φροντίδος ἀνάγκην, καθ' ὅσον ἡ βελτίωσις τῆς ἠθικῆς μορφώσεως τῶν γυναικῶν συντελεῖ τὰ μέγιστα καὶ

πρὸς τὴν ἠθικὴν μόρφωσιν τῶν ἀνδρῶν. Ἡ γυνή, γινομένη μήτηρ, ἔχει ὑπὸ τὴν ἀμεσον διεύθυνσιν τῆς τὸ νεογεννηθὲν τέκνον, ὥστε αὐτὴ, καὶ μόνη σχεδὸν αὐτὴ, ἔχει ὅλα τὰ μέσα τοῦ νὰ δώσῃ τὰς πρώτας ἀρχὰς τῆς ἀνατροφῆς, νὰ ἐνθαρρύνῃ τὰς πρὸς τὸ καλὸν κλίσεις τοῦ τέκνου τῆς, νὰ ἐξαλείψῃ ἢ νὰ μεταβάλλῃ τὰς πρὸς τὸ κακὸν, νὰ ἐμπνεύσῃ τὰ πρῶτα σπέρματα τῆς ἀρετῆς, νὰ δώσῃ τὰς πρώτας τῆς θρησκείας ἀρχὰς, καὶ νὰ καταβάλλῃ τὰ πρῶτα θεμέλια τῆς ἀνατροφῆς, δι' ὧν δὲ τούτων νὰ διαγράψῃ τρόπον τινὰ τὸ μέλλον στάδιον τοῦ τέκνου τῆς. Αἱ κατὰ τὴν ἡλικίαν ταύτην ἐμπνεύσεις ἐντυποῦνται τόσον βαθέως ὥστε μένουσι καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ βίου ἀνεξέλαίπτοι.

Ἐχουσαι λοιπὸν αἱ γυναῖκες τόσον μέγα μέρος ἐπὶ τῆς ἀνατροφῆς τῶν ἀνδρῶν, καὶ συντελοῦσαι τοσοῦτον ὡς πρὸς τὴν μέλλουσαν εὐτυχίαν ἢ δυστυχίαν αὐτῶν, ἀναγκαίως πρέπει αὐταὶ νὰ κατασταθῶσιν ἀρμόδιαι εἰς τὸ νὰ διευθύνωσι τὴν πρώτην ἡλικίαν τῶν τέκνων τῶν πρὸς τὸ κοινὸν τῆς κοινωνίας συμφέρον, τὴν ἠθικὴν καὶ θρησκευτικὴν μόρφωσιν αὐτῶν.

Εἰς τοῦτο δὲν πιστεύομεν νὰ ὑπάρχῃ οὐδεμία ἀμφιβολία, ἀλλὰ πῶς δύναται νὰ κατορθωθῇ τοῦτο; Τὰ πρὸς ἐκπαίδευσιν τοῦ γυναικεῖου φύλου ληφθέντα ἄχρι τοῦδε μέτρα εἶναι ἀρκετά; εἶναι συντελεστικά πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐθνικῆς ἀναμορφώσεως; περὶ τούτου θέλομεν κάμει παρατηρήσεις.

Ἐννοεῖται οἰκοθεν ὅτι διὰ νὰ ἐπιτύχωμεν ἐντελῶς τὸν σκοπὸν τῆς ἐθνικῆς μορφώσεως, ἀνάγκη νὰ μορφωθῇ πρότερον τὸ γυναικεῖον φύλον, ὄχι ἐν μέρει εἰς τινὰς μόνον τάξεις τῆς κοινωνίας καὶ εἰς τινὰ μόνον μέρη

τοῦ κράτους· ἡ ἐκπαίδευσις καὶ μόρφωσις τοῦ γυναικείου φύλου πρέπει νὰ γένη γενικὴ καθόλου τὸ κράτος, ὡς καὶ εἰς τὰ μικρότατα καὶ τὰ μᾶλλον ἀπόκεντρα χωρία αὐτοῦ. Διὰ νὰ κατορθωθῇ τοῦτο πρέπει νὰ ἐπιβληθῇ ἡ ὑποχρέωσις εἰς ἕκαστον πατέρα νὰ διδάξῃ εἰς τὸ κοράσιόν του ὠρισμένα τινὰ μαθήματα καὶ χειροτεχνήματα εἰς ἡλικίαν ὠρισμένην μέχρι τῶν δώδεκα ἢ δεκατριῶν ἐτῶν, ἀλλὰ συγχρόνως νὰ δώσῃ καὶ ἀνατροφὴν τινα κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο τῆς ἐκπαίδευσως τόσον ὡς πρὸς τὴν μόρφωσιν τῶν ἡθῶν ὅσον καὶ ὡς πρὸς τὰ θρησκευτικὰ καθήκοντα.

Ἄλλὰ πῶς νὰ κατορθωθῇ τοῦτο, ἐνῶ σχολεῖα τῶν κορασίων δὲν ὑπάρχουσιν ὄχι εἰς τὰ χωρία, ὄχι εἰς τὰς πρωτευούσας τῶν δήμων, ἀλλ' οὐδ' εἰς τὰς πλειοτέρας πρωτευούσας τῶν ἐπαρχιῶν; Διὰ τῶν ὀλίγων ὑπαρχόντων σχολείων, καὶ διὰ τοῦ τρόπου καθ' ὃν εἰς ταῦτα γίνεται ἡ ἐκπαίδευσις, εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιτύχῃ ἡ γενικὴ καθ' ὅλον τὸ κράτος ἐκπαίδευσις τῶν κορασίων; Τοῦτο καθ' ἡμᾶς εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατον· διότι ὁ διδασκόμενος ἀριθμὸς τῶν κορασίων εἶναι ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος μικρότατος, ἀλλὰ μήπως καὶ αὐτὸς ὁ ἀριθμὸς διδάσκειται ἐπὶ σκοπῶ νὰ μεταδώσῃ εἰς ἄλλους ὅσα μανθάνει; μήπως τὸ ἡμισυ αὐτοῦ; μήπως τὸ τέταρτον; μήπως τὸ δέκατον; Δυστυχῶς εἰς διάστημα δεκαπέντε ἐτῶν, ἂν ἐξετάσῃ τις πόσα κοράσια ἐδιδάχθησαν ἐπὶ σκοπῶ νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς δημοδιδασκαλίσσαι, δὲν θέλει εὐρεῖ ἴσως οὔτε ἑκατὸν πενήκοντα, ἐξ αὐτῶν δὲ οὐδὲ τὸ ἡμισυ ἴσως μετέχεται τὸ ἔργον τῆς δημοδιδασκαλίσης. Ἐὰν προβαίνομεν κατὰ τὴν ἀναλογίαν ταύτην, οὐδ' εἰς πενήκον-

τα ἔτη δὲν θέλει ἐξαπλωθῇ ἡ ἐκπαίδευσις τῶν κορασίων εἰς ὅλον τὸ κράτος.

Ἄλλὰ μήπως αὐτὸ καὶ μόνον τὸ ἐμπόδιον ὑπάρχει; Ὁ ἐν ἐνεργείᾳ τρόπος τῆς ἐκπαίδευσως ἀποβλέπει μόνον τὴν ἀνωτάτην τάξιν τῆς κοινωνίας· ἴσως καὶ ὡς πρὸς αὐτὴν ἀκόμη ἠδύνατο νὰ εὕρη τις πολλὰ μάταια καὶ περιττά. Ἄλλ' ὅστις ἔχει τὰ μέσα εἶναι ἀδιάφορον ἂν ἐξοδεύσῃ καὶ περιττά· ὡς πρὸς τὰς κατωτέρας ὅμως τάξεις τῆς κοινωνίας εἶναι ἀπαραίτητος ἡ οἰκονομία καὶ τῶν ἐξόδων καὶ τοῦ καιροῦ. Ἐπειτα διὰ πράγματα, τῶν ὁποίων ποτὲ δὲν θέλει κάμει τις χρῆσιν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ βίου του, πρὸς τίνα σκοπὸν νὰ ἐξοδεύῃ καιρὸν καὶ χρήματα; Ἄλλ' ἡ ἀπόκτησις αὐτῶν, πρὸς τὴν ἀπώλειαν τοῦ καιροῦ καὶ τῶν ἐξόδων, ἔχει καὶ ἐν ἄλλο μέγα ἄτοπον, τὸ ὁποῖον εἶναι μεγίστης προσοχῆς ἄξιον. Αἱ εἰς μικρὰν τάξιν τῆς κοινωνίας ἀνήκουσαι νέαι, λαμβάνουσαι τοιαύτην ἀνατροφὴν καὶ ἐκπαίδευσιν, δὲν ἐπιθυμοῦν πλέον νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν τάξιν τῶν γονέων καὶ συγγενῶν των· ἀλλ' ἀποκτήσασαι ἰδέας καὶ ἔξεις τῶν ἀνωτέρων τάξεων, προσπαθοῦν νὰ εὕρωσι καλῆτέραν τύχην, διὰ τοῦτο καὶ ὅσαι νέαι ἔκλεξαν νὰ ζήσωσι μὲ τὸ ἔργον τῆς διδασκαλίσης ἐπιθυμοῦν νὰ διαμένωσι πάντοτε εἰς τὰς πόλεις καὶ εἰς τὴν μεγάλην κοινωνίαν, καὶ διοριζόμεναι εἰς μικρὰς πόλεις καὶ εἰς πρωτευούσας δήμων, προτιμοῦν μᾶλλον νὰ παραιτήσωσιν ὀλοτελῶς τὸ διδασκαλικὸν ἔργον, παρὰ νὰ ἀπομακρυνθῶσι τῶν πόλεων καὶ τῆς μεγάλης κοινωνίας· διὰ τοῦτο πολλαὶ ἐξ αὐτῶν κατέστησαν δυστυχεῖς μὴ θέλουσαι νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν πρώτην τάξιν των, καὶ μὴ ἔχουσαι

τὰ μέσα νὰ φθάσωσιν εἰς τὴν ἀνωτέραν. Ἡ δὲ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τάσις αὐτῶν ἔδωκεν ἀφορμὴν νὰ μένωσιν αὐταὶ ἐπὶ πολὺ, ἢ διὰ παντός, ἄγαμοι, διότι εἰς τὴν τάξιν μὲν, πρὸς τὴν ὁποίαν τείνουσι τὸ βλέμμα των, δὲν δύνανται νὰ εὔρωσι συζύγους, εἰς ἣν δὲ ἦσαν, ὄχι μόνον αὐταὶ δὲν εὐχαριστοῦνται νὰ ζητήσωσι συζύγους, ἀλλ' οὐδ' οἱ ἄνδρες εὐχαριστοῦνται νὰ λάβωσι τοιαύτας γυναῖκας, ἐχούσας ἰδέας καὶ ἕξεις ἀνωτέρας τῆς τάξεως, τὴν ὁποίαν αὐτοὶ κατέχουσιν εἰς τὴν κοινωσίαν.

Ἐκ τούτων ἀποδεικνύεται ὅτι τὰ ὑπάρχοντα ἐκπαιδευτικὰ τῶν κορασίων καταστήματα δὲν εἶναι κατάλληλα εἰς τὸ νὰ θεραπεύσωσι τὰς περὶ ἐκπαιδεύσεως ἀνάγκας τοῦ ἔθνους. Ἐπομένως πρέπει νὰ ληφθῇ πρόνοια περὶ πράγματος τοσοῦτον σπουδαίου, ὅποιον εἶναι ἡ ἐκπαίδευσις τῶν κορασίων τοῦ λαοῦ.

Ἐἵπομεν ἄλλοτε (Βιβλιοθ. τοῦ Λαοῦ φυλ. Γ'. σελ. 867) ὅτι ἡ ἐκπαίδευσις τῶν κορασίων τοῦ λαοῦ πρέπει νὰ διαφέρῃ πολὺ τῆς ἡδὴ ἐν χρήσει εἰς τὰ ἐκπαιδευτικὰ τῶν κορασίων καταστήματα. Ἐπροτείναμεν ὅτι πρέπει νὰ διαιρεθῇ ἡ διδασκαλία τῶν κορασίων εἰς δύο βαθμούς. Ὁ πρῶτος, ὅστις θέλει ἀφορᾶ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν κορασίων τῆς τάξεως τοῦ λαοῦ, πρέπει νὰ ἦναι ἱκανῶς περιωρισμένος. Ὅ,τι ὅμως φρονοῦμεν ἀπαραίτητον εἰς τὸν βαθμὸν τοῦτον εἶναι ἡ διδασκαλία τῆς γραμματικῆς τῆς ὁμιλουμένης γλώσσης, καὶ ἡ μάθησις χειροτεχνημάτων παραγωγικῶν ὠφελείας καὶ ὄχι ματαίας ἐπιδειξεως.

Ἀλλὰ καὶ γενομένης τῆς διαιρέσεως τῆς διδασκαλίας εἰς δύο, ὡς ἄνω, βαθμούς, πάλιν δύσκολος θέλει

εἶσθαι ἡ εὔρεσις διδασκαλισσῶν διὰ τοὺς δήμους καὶ τὰ χωρία. Αἱ κάτοικοι τῶν πόλεων νέαι δὲν εὐχαριστοῦνται νὰ μεταβαίνωσιν εἰς τὰς ἐπαρχίας καὶ τὰ χωρία ἄνευ τῶν γονέων καὶ συγγενῶν των εὐρισκόμεναι εἰς νεαρὰν ἡλικίαν, ἐκτὸς μόνον ἂν πρόκειται νὰ ἐπιτύχωσι μεγάλα συμφέροντα, ἕνεκα τῶν ὁποίων νὰ δύνανται νὰ παραλαμβάνωσι καὶ τοὺς γονεῖς των μεθ' ἑαυτῶν, ἀλλὰ τοιαῦτα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εὔρωσιν, ὑπάρχοντος τοῦ ἔθνους ἐν γένει πτωχοῦ. Νομίζομεν λοιπὸν συμφέρον νὰ συστηθῇ κατὰ νομὸν σχολεῖον τῶν κορασίων, εἰς τὸ ὅποιον νὰ πέμπωνται ἀφ' ἐκάστης κοινότητος κοράσια πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ ἐκπαιδευθῶσι διὰ νὰ διδάξωσιν ἐπομένως τὰ κοράσια τῆς ἰδίας αὐτῶν κοινότητος. Νέα τις λοιπὸν, ὅσον τρυφερᾶς ἡλικίας καὶ ἂν ἦ, διαμένουσα πλησίον τῶν γονέων καὶ συγγενῶν της δύναται νὰ ἐκπληροῦ τὰ ἔργα τῆς διδασκαλίσης λαμβάνουσα μικρὸν μόνον μισθὸν καὶ πολλάκις εἰς εἶδη, ὡς συνήθως συμβαίνει εἰς τὰ χωρία.

Τὸ νὰ ἀπαιτῆ τις ἀπὸ τὰς διδασκαλίσσας τῶν δήμων καὶ χωρίων νὰ συμπληρώσωσιν ὅλα τὰ κανονισμένα τὴν σήμερον εἰς τὰ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα μαθήματα, νὰ λάβωσι βαθμὸν διδασκαλίσης, καὶ οὕτω νὰ μετέλθωσι τὸ ἔργον των, εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς νὰ καταδικάζουν τὸν λαὸν τῆς Ἑλλάδος εἰς παντελεῆ ἀγνοίαν καὶ ἀμάθειαν. Ποία νέα, κατατρίψασα ἕξ ἢ ἑπτὰ ἔτη τοῦλάχιστον εἰς τὸ νὰ ἐπιτύχῃ τὸν βαθμὸν τῆς διδασκαλίσης, θέλει εὐχαριστηθῇ νὰ μετέλθῃ τὸ ἔργον τῆς διδασκαλίσης εἰς δήμους καὶ χωρία ἀπόκεντρα, λαμβάνουσα μικρὰν καὶ ἀσήμαντον ἀντιμισθίαν; διότι σημαντικωτέραν δὲν δύνανται νὰ δώσωσιν οἱ χωρικοὶ ὡς

ἐκ τῆς ἐνδεοῦς αὐτῶν καταστάσεως ἀφ' ἐνός, καὶ ὡς ἐξ ἐλλείψεως φιλοκαλίας ἀφ' ἐτέρου. Ἐὰν ὅμως, περιορισθείσης ὡς ἀνωτέρω τῆς σπουδῆς τῶν κορασίων εἰς μόνον τὰ ἀπαραίτητα μαθήματα καὶ χειροτεχνήματα, συστηθῶσι κατὰ νομοὺς σχολεῖα τῶν κορασίων ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ προπαρασκευάσωσι διδασκαλίσσας διὰ τοὺς δῆμους καὶ τὰ χωρία, καὶ γένη παραδεκτὸν τὸ μέτρον τοῦ νὰ εὕρη καὶ πέμψη ἐκάστη κοινότης ἐν κοράσιον διὰ νὰ ἀποκτήσῃ τὰς ἀναγκαίας γνώσεις εἰς τὸ νὰ κατασταθῇ διδασκάλισσα τῆς κοινότητος, εἰς μίαν μόνην δεκαετίαν ἐλπίζομεν νὰ μὴν ὑπάρξῃ κοινότης ἀνευ διδασκαλίσεως, ἐὰν μάλιστα ἡ Κυβέρνησις παραδεχθῇ τὸ μέτρον τοῦ νὰ θιάσῃ τὰς κοινότητας ἐκεῖνας, ὅσα ἤθελον εὐρεθῆ κατεχόμεναι ἀπὸ ἀνοικείαν τοῦ ἐλληνικοῦ ὀνόματος ἀφιλοκαλίαν πρὸς τὴν σπουδὴν, ὥστε νὰ μὴν πέμψωσιν ἀμέσως τὰς διδαχθησομένας νέας

Τὸ μέτρον τοῦτο τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν κορασίων δύναται νὰ ἐπιφέρῃ καὶ μίαν ἄλλην ὄχι εὐκαταφρόνητον ὠφέλειαν. Εἰς μικρὰς κοινότητας, ὅπου ἡ σύστασις δύο σχολείων ἀρρένων καὶ θηλέων τέκνων δὲν εἶναι εὐκόλος, αἱ γυναῖκες δύνανται καλῆτερον νὰ διδάσκωσιν ἀμφοτέρω τὰ φύλα, παρὰ οἱ ἄνδρες· ἔπειτα εὐκολώτερον δύνανται αἱ γυναῖκες νὰ ἀρκεσθῶσιν εἰς ὀλίγην μισθοδοσίαν παρὰ τοὺς ἄνδρας, οἵτινες δύνανται νὰ μεταβαίνωσιν εὐκόλως ὅπου ὑπάρχει μεγαλύτερον συμφέρον, ἢ νὰ ἐκλέγωσιν ἐπικερδέστερον τρόπον ζωῆς, ἐνῶ διὰ τὰς γυναῖκας δὲν ὑπάρχουν αἱ αὐταὶ εὐκολαί.

Ἀναπτύξαντες ἐν συντόμῳ τὸ περὶ ἐκπαιδεύσεως τοῦ θήλεος φύλου ζήτημα νομίζομεν ἀναγκαῖον νὰ προσθέσωμεν ἐνταῦθα ὅτι αἱ ἰδέαι τινῶν τοῦ νὰ ἐπιβά-

λωμεν εἰς τὸν λαὸν τῆς Ἑλλάδος νὰ ὁμιλῇ καὶ νὰ γράφῃ τὴν γλῶσσαν τοῦ Δημοσθένους καὶ Πλάτωνος εἶναι χίμαιρα, τὴν ὁποίαν ἂν ἐπιδιώξωμεν, θέλομεν πέσει εἰς τρομερώτατα ἄτοπα καὶ εἰς βλάβην τῶν πρὸς ἐκπαίδευσιν συμφερόντων τοῦ λαοῦ. Εἶναι δυνατόν νὰ ἐννοήσῃ καὶ νὰ ὁμιλήσῃ τὴν γλῶσσαν τοῦ Πλάτωνος ἔθνος τοῦ ὁποίου τὸ ἐν πέμπτῳ ἴσως δὲν γνωρίζει ὀλοτελῶς τὴν ὁμιλουμένην ἐλληνικὴν, ἀλλ' ὁμιλεῖ ἄλθαι καὶ τὰ τρία δὲ τέταρτα δὲν ἤξεύρουσιν ὀλοτελῶς γράμματα; Εἶναι λοιπὸν εὐκόλον, νὰ ἔχωμεν θεῖαν δύναμιν νὰ φωτίσωμεν τὸν λαὸν τῆς Ἑλλάδος, ὡς ὁ Χριστὸς ἀνέδειξε τοὺς ἀλιεῖς ἀποστόλους, καὶ νὰ τὸν κάμωμεν νὰ γνωρίσῃ ὅ,τι δὲν ἔμαθεν, οὐδ' ἔχει τὸν καιρὸν καὶ τὴν δύναμιν νὰ μάθῃ; Ἐὰν ζητῶμεν νὰ φωτίσωμεν τὸν λαὸν ἐκθέτοντες τὰ πράγματα εἰς γλῶσσαν τὴν ὁποίαν δὲν ἐννοεῖ, θέλομεν τὸν σκοτίσει περισσότερον, καὶ θέλομεν τὸν φέρει εἰς σύγχυσιν, ὥστε ἢ κακῶς νὰ ἐννοῇ, ἢ διόλου νὰ μὴν ἐννοῇ ὅ,τι θέλομεν νὰ τὸν διδάξωμεν. Δὲν λέγω ὅτι δὲν πρέπει νὰ καθαρίσωμεν τὴν γλῶσσαν τοῦ λαοῦ, ἐξ ἐναντίας μάλιστα θεωρῶ τοῦτο ἀπαραίτητον, ἀλλ' ἀφοῦ κανονίσωμεν τὴν ὁποίαν ὁμιλεῖ γλῶσσαν διὰ τῆς γραμματικῆς, νὰ ἐπιφέρωμεν ἀκολούθως τὰς βελτιώσεις προσπαθοῦντες νὰ προσεγγίζωμεν ὅσον ἐνεστὶν εἰς τὴν ἀρχαίαν λέγομεν ὅσον ἐνεστὶ, διότι ἡ ἀνάστασις ἀποθανούσης γλώσσης, ἐχούσης μάλιστα σπουδαίας διαφορὰς κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχάς, ὡς ἐπὶ Ὀμήρου, ἐπὶ Περικλέους, ἐπὶ Μακεδόνων, ἐπὶ Ῥωμαίων, ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν κτλ. κτλ. δὲν εἶναι δυνατὴ, καὶ μάλιστα ἐπιβαλλομένη διὰ μίας.

ΤΟ ΠΕΡΙ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΝ ΤΕΛΩΝ
ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΝ. (1)

Δὲν εἴμεθα ἀρμόδιοι νὰ κρίνωμεν ἂν ὁ διὰ τοῦ νομο-
σχεδίου εἰσαγόμενος νέος τρόπος τοῦ εἰσπράττειν τὰ
ταχυδρομικὰ τέλη ὑπόκειται εἰς καλητέραν ἐξέλεγχξιν
παρὰ τὸν παρόντα, ἂν ἐφαρμόζεται εἰς τὴν Ἑλλάδα
εὐκόλως, καὶ ἂν αἱ περιπλοκαὶ εἰς τὰ διὰ ζυγίου κα-
νονιζόμενα τέλη δὲν εἶναι μεγαλήτεροι κτλ. τὸ μέρος
τοῦτο ἅς τὸ ἐξετάσωσιν ἐμπειρότεροι περὶ τὰ τοιαῦτα
ἡμεῖς περιοριζόμεθα νὰ κάμωμεν λόγον μόνον 1. περὶ
τῆς ποσότητος τῶν τελῶν, καὶ 2. περὶ τῆς ἀσφαλείας
τῆς ἰδιωτικῆς ἀλληλογραφίας.

Εἶναι ἀρχὴ ὁμολογουμένη κοινῶς ὅτι τὸ πωλούμε-
νον εἰς κατωτέραν τιμὴν προῖόν, μεταξύ ἄλλων ὁμοίων
κατὰ τε τὴν ποσότητα καὶ ποιότητα, δίδει, ὀλικῶς
θεωρουμένου τοῦ πράγματος, πλειότερον κέρδος παρὰ
τὰ εἰς μεγαλητέραν τιμὴν πωλούμενα· ὁ δὲ λόγος εἶ-
ναι προφανής. Τὸ εὖωνον αὐξάνει τὸν ἀριθμὸν τῶν
καταναλωτῶν, ἢ πλειοτέρα κατανάλωσις ἐνθαρρύνει

(1) Ἡ παρούσα διατριβὴ ἐμελλε νὰ καταχωρηθῆ εἰς τὸ προ-
λαβὸν φυλλάδιον ἐπειδὴ ὁμοῦ δὲν ἐχώρησεν εἰς ἐκεῖνο διὰ πληθὺν
ἄλλης ὕλης, ἔμεινε νὰ δημοσιευθῆ εἰς τὸ παρόν. Ἐν καὶ φαί-
νεται ἤδη πάρωρος, ἐνομίσαμεν μολοντοῦτο ἀναγκαίαν τὴν δη-
μοσιεύσιν τῆς διὰ τὰς ἐν αὐτῇ ιδέας, περὶ ὧν δὲν γίνεται λόγος
εἰς τὸ νομοσχέδιον, καὶ αἵτινες δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς
τὸ νὰ δοθῆ ἀφορμὴ θεραπείας ἀτόπων τινῶν καὶ βελτιώσεως
ἐν γένει τοῦ ταχυδρομικοῦ κλάδου καὶ ὑπηρεσίας, πρὸ πάντων
κατὰ τοὺς δῆμους.

τὴν παραγωγὴν, ὅσον δὲ πλειοτέρα εἶναι ἢ παραγωγὴ
τόσον μεγαλήτερον ἀποβαίνει τὸ κέρδος, διότι ὀλίγον
κέρδος ἐκ πολλῶν ἀποτελεῖ ποσὸν ἀνώτερον τοῦ με-
γάλου κέρδους ἐξ ὀλίγων.

Ἐφαρμόζοντες τὸ παράδειγμα τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν
ταχυδρομικῶν τελῶν πρέπει νὰ σύρωμεν τὰ ἐξῆς συμ-
περάσματα.

Διὰ τοῦ ταχυδρομείου γίνεται τὴν σήμερον συγκοινω-
νία μόνον τῶν ἀπαραιτήτως ἀναγκαίων μετοξὺ τῶν ἰδιω-
τῶν ἰδεῶν καὶ εἰδήσεων· διότι τὸ ταχυδρομικὸν τέλος,
ὄν ὑπέρογκον ἀναλόγως τῆς καταστάσεως τῶν ἐλλήνων,
δὲν συγχωρεῖ πλειοτέραν ἐπέκτασιν τῆς συγκοινωνίας
ταύτης· ἀνάγκη λοιπὸν νὰ καταστήσωμεν ὅσον ἔνεστι
μᾶλλον ἐφικτὴν τὴν διὰ τῶν ταχυδρομείων συγκοινω-
νίαν τῶν ἰδεῶν εἰς ὅλας ἐν γένει τὰς τάξεις τῆς
ἐλληνικῆς κοινωνίας, καὶ διὰ πράγματα μὴ ὄντα οὔτε
τῆς πρώτης ἀνάγκης, οὔτε κατεπείγοντα, καὶ οὕτω ν'
αὐξήσωμεν τὴν ἐκ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν πρόσδοδον
ὄχι ἐπιβάλλοντες ὑπέρογκα τέλη, ἀλλὰ κατασταίνον-
τες εὐκολωτέραν τὴν ταχυδρομικὴν συγκοινωνίαν εἰς
πλειοτέρους.

Νομίζομεν λοιπὸν ὅτι τὸ ταχυδρομικὸν τέλος τῶν
ἐπιστολῶν πρέπει νὰ προσδιορισθῆ ἀναλόγως τῆς κα-
ταστάσεως τοῦ μεγαλητέρου μέρους τοῦ λαοῦ τῆς
Ἑλλάδος, ἤτοι πρὸς λεπτὰ δέκα εἰς τὴν μονόφυλλον
ἐπιστολήν.

Διὰ ν' ἀπολαύσωμεν τὰ αὐτὰ ταχυδρομικὰ τέλη,
ὅσα καὶ σήμερον εἰσπράττονται, ἀνάγκη νὰ γένη τρι-
πλάσιος ὁ ἀριθμὸς τῶν ἡδὴ εἰς ταχυδρομικὰ τέλη ὑπο-
βαλλομένων ἐπιστολῶν. Ἄλλ' εἶναι ἀμφιβολία ὅτι

θέλει πεντάπλασιασθῆ, δεκαπλασιασθῆ ἴσως, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπιστολῶν, ὅταν τὸ μέσον τοῦτο τῆς συγκοινωνίας κατασταθῆ ἐφικτὸν εἰς ὅλας τὰς τάξεις τῆς κοινωνίας; Ἄλλὰ καὶ ἂν ἐπρόκειτο νὰ μὴν γένη οὐδεμία αὐξήσις τῆς ἐκ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν προσόδου, δὲν καθίσταται ἡ Κυβέρνησις ἀξία τῆς εὐλογίας τοῦ λαοῦ χορηγοῦσα τὰς εὐκολίας τῆς διὰ τῶν ταχυδρομείων συγκοινωνίας εἰς τριπλάσιον ἀριθμὸν ἐλλήνων ἄνευ ζημίας τῆς; Ἄλλ' ἡμεῖς δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι ἀφεύκτως θέλουν τριπλάσιασθῆ αἱ ἐκ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν πρόσοδοι, διότι οἱ μαθηταὶ τῶν διαφόρων ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων, οἱ στρατιῶται, οἱ ὑπηρέται ἀμφοτέρων τῶν φύλων, καὶ ἐν γένει ὅλοι οἱ ἀπομακρυνόμενοι τῶν πατρίδων των, καὶ μεταβαίνοντες ἀπὸ δήμου εἰς δήμον κτλ. ὄχι μόνον θέλουν πέμπει διὰ τοῦ ταχυδρομείου τὰς ἐπιστολάς των, τὰς ὁποίας ἤδη πέμπουν δι' εὐκαιριῶν, ἀλλὰ θέλουν γράφει καὶ πολὺ συνεχέστερον ἢ πρότερον, καὶ ἄνευ ἀνάγκης πολλάκις, καὶ ὄχι πλέον πολλάς ἐπιστολάς ἐντὸς μιᾶς, τὸ ὁποῖον πράττουν τὴν σήμερον, ὅπου τοῦτο συμβιβάζεται, πρὸς ἀποφυγὴν μεγαλύτερου ταχυδρομικοῦ τέλους.

Τὸ ταχυδρομικὸν τέλος δὲν εἶναι ἤδη ἀποζημίωσις διὰ τὰ κατὰ τὴν ἀποστολὴν τῶν ἐπιστολῶν γινόμενα ἔξοδα ἀναλόγως τοῦ βάρους, διότι ἂν τοῦτο ὑπῆρχεν, ἐπὶ τῶν ἐπιστολῶν ἤθελε πληρόνεσθαι τὸ ἀναλογεῖν μέρος ἐκ τῶν ἐξόδων, ἤθελε λαμβάνει ἡ κυβέρνησις καὶ ἐν ὄφελος διὰ τὰς γινομένας προκαταβολὰς αὐτῆς, ἢ τὸν τόκον τῶν προκαταβαλλομένων χρημάτων, καὶ δὲν ἤθελε καταστήσει τὴν ταχυδρομικὴν ὑπηρεσίαν δημο-

σίαν πρόσοδον· ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει οὕτω τὸ πρᾶγμα. Τὸ ταχυδρομικὸν τέλος τῶν ἐπιστολῶν εἶναι φόρος ὡς ὁ τοῦ χαρτοσήμου καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων, καὶ φορολογεῖται τρόπον τινα τὸ δι' αὐτῶν ἐνεργούμενον συμφέρον τῶν ιδιωτῶν· δὲν εἶναι λοιπὸν τὸ βᾶρος τῶν διὰ τοῦ ταχυδρομείου πεμπομένων ἐπιστολῶν, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ κανονίζῃ τὸ ταχυδρομικὸν τέλος, διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ ὑπόκειται καὶ εἰς πολλάς καὶ λεπτολόγους διατυπώσεις, αἵτινες φέρουν δυσκολίας καὶ περιπλοκάς εἰς τοὺς πέμποντας αὐτάς.

Καθόσον λοιπὸν ἀφορᾷ τὰς ἐπιστολάς, ἠδύνατο νὰ προσδιορισθῆ εἷς καὶ μόνος ὅρος βάρους, τὸν ὁποῖον δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίνωσιν ἐπὶ ποιῆν τοῦ νὰ μὴν γίνωνται παραδεκταὶ εἰς τὸ ταχυδρομεῖον. Πᾶν ὅ,τι ὅμως δὲν εἶναι ἐπιστολαὶ, δύναται νὰ κανονισθῆ κατὰ τὸ βᾶρος, ἀλλὰ κατὰ μικρὰν τινα κλίμακα, ἔχουσαν πέντε ἔξ τὸ πολὺ βαθμίδας μόνον, καὶ ταύτας εὐδιακρίτους.

Τοῦτου δὲ ὑπάρχοντος ἕκαστος ζυγίζων τὸ ἀποστελλόμενον πρᾶγμα διὰ τῶν κοινῶν ζυγίων θέλει διακρίνει εὐκόλως ποῖον εἶναι τὸ νόμιμον ταχυδρομικὸν τέλος, καὶ θέλει τὸ ἐπιθέτει ἀκριβῶς καὶ ἀρμολίως, ὥστε νὰ μὴν προέλθῃ δυσκολία τις εἰς τὴν ἀποστολὴν.

Μία ἄλλη ἀξία προσοχῆς περίπτωσις ὑπάρχει, ἢ διὰ τοῦ ταχυδρομείου ἀποστολὴ τῶν ἐφημερίδων καὶ τῶν περιοδικῶν συγγραμμάτων. Τὸ ἔθνος μας ἔχει μεγίστην ἀνάγκην φωτισμοῦ καὶ ἐκπαιδεύσεως, πᾶν ὅ,τι δὲ συντείνει εἰς τοῦτο εὐχῆς ἔργον ἦτο νὰ μὲν ὀλοτελῶς ἀφορολόγητον, διότι ἡ φορολογία καταντᾷ εἰς τὸν καταναλωτὴν, ὅστις εἶναι ὁ λαὸς, τοῦ ὁποίου ὀφείλομεν νὰ ἐνθαρρύνωμεν τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ τὸν

φωτισμόν και τότε ἀκόμη, ὅτε αὐτὸς δὲν ἤθελεν ἔχει τὴν διάθεσιν νὰ φωτισθῇ μόνος του. Ἄλλ' ἂν τέλος πάντων πρέπει νὰ πληρόνη τι και αὐτὸς ὁ κλάδος, τὸ τέλος τοῦτο πρέπει νὰ ἦναι ὅσον ἔνεστιν ὀλιγώτερον, διὰ τὴν εὐκολίαν τῶν καταναλωτῶν, και κατὰ συνέπειαν διὰ τὴν αὐξήσιν τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν. Οὐδ' εἰς τοῦτο τὸ ἀντικείμενον δὲν πρέπει νὰ θέτῳμεν τὸ ἔθνος μας εἰς σύγκρισιν μὲ πλούσια και μεγάλα ἔθνη, ἀλλὰ νὰ ἐξετάζῳμεν παρ' ὑμῖν αὐτοῖς τὰ πράγματα.

Ἦτον ἄχρι τοῦδε προσδιωρισμένον τὸ ταχυδρομικὸν τέλος τῶν ἐφημερίδων λ. 4 ἐπὶ ἕκαστον φύλλον. Ἐὰν ἕκαστον φύλλον πωλῆται εἴκοσι λεπτά, ὁ ἐφημεριδογράφος πληρόνει τὸ πέμπτον τῆς τιμῆς αὐτοῦ, ἤτοι εἴκοσι τοῖς 0|0 ἐπὶ τῆς ἀξίας τοῦ πράγματος. Ἄλλ' ἂν ἐκπέσωμεν τὸ ταχυδρομικὸν τοῦτο τέλος, και ἄλλο τόσον ποσὸν διὰ τυπωτικὰ ἕκαστου φύλλου και ἄλλα τινὰ ἔξοδα ἀπαραίτητα, δὲν μένει οὐδὲ τὸ ἡμισυ πρὸς ὄφελος τοῦ ἐφημεριδογράφου. Τὸ ταχυδρομικὸν τότε τέλος ἰσοδυναμεῖ μὲ πεντήκοντα τοῖς 0|0 ἐπὶ τοῦ προϊόντος τοῦ ἐφημεριδογράφου. Τὸ ἐπὶ τῶν ἐφημερίδων λοιπὸν τέλος και ἓν μόνον λεπτὸν νὰ προσδιορισθῇ, πάλιν θέλει εἰσοδυναμεῖ μὲ πέντε ἐπὶ τῆς ἑκατόν.

Ὅποιοιδήποτε ὁμῶς και ἂν ἀποφασισθῇ τὸ τέλος ἐπὶ τῶν προϊόντων τοῦ τύπου, δὲν πρέπει νὰ προσδιορισθῇ τοῦτο κατὰ φύλλον τυπογραφικὸν, και ν' αὐξήνη ἀναλόγως τῶν φύλλων, ἀλλὰ κατὰ τεμμάχιον ἐπὶ περιοδικῶν ὁμῶς συγγραμμάτων, συγκειμένων ἀπὸ πλειότερα τοῦ ἐνὸς τυπογραφικοῦ φύλλου, ἢ πρέπει, καθόσον εἶναι ὀγκωδέστερον τὸ σύγγραμμα, κατὰ τοσοῦτον νὰ σμικρύνεται τὸ ταχυδρομικὸν τέλος, ἢ πρέπει νὰ

προσδιορισθῇ τὸ ταχυδρομικὸν τέλος ἐπὶ τῆς ἀξίας τοῦ φυλλαδίου. Ἡμεῖς νομίζομεν προτιμητότερον τὸν δεῦτερον τοῦτον τρόπον, ὡς δικαιοτέρον και συμφερότερον πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ φωτισμοῦ τοῦ λαοῦ· δικαιοτέρον μὲν, διότι δὲν πρέπει νὰ φορολογῆται ἐξίσου φυλλάδιον ἀξίας μιᾶς δραχμῆς, μὲ ἕτερον ἀξίας δύο δραχμῶν, ἀφοῦ ὡς προείπομεν, δὲν πρέπει νὰ λάβῳμεν ὑπ' ὄψιν τὸ βάρος εἰς προσδιορισμόν τοῦ ταχυδρομικοῦ τέλους· συμφερότερον δὲ πρὸς τὸν λαὸν, διότι ὅ,τι ὁ συγγραφεὺς θέλει νὰ καταστήσῃ ὅσον ἔνεστιν εὐωγότερον εἰς τὸν λαὸν διὰ τῆς συγκαταβάσεως κατὰ τὴν τιμὴν, δὲν πρέπει, νὰ τὸ δυσκολεύῃ ἢ προσθήκῃ ἀνωτέρου ταχυδρομικοῦ τέλους. Ἐρχόμεθα εἰς τὸ δεῦτερον.

Ἡ ἀσφάλεια τῶν ἐπιστολῶν εἶναι τὸ κυριώτερον αἴτιον τῆς προόδου τῶν ταχυδρομείων, και τῆς αὐξήσεως τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν.

Εἰς δύο εἰδῶν κινδύνους ὑπόκειται ἡ δι' ἐπιστολῶν σκηκοινωνία, τὴν λήστευσιν καθ' ὁδὸν και τὴν παραβίασιν διὰ τῶν ἰδίων ταχυδρομικῶν ὑπαλλήλων.

Τὸ πρῶτον δὲν ἐπιδέχεται ἰδιαιτέραν θεραπείαν. Θέλει παύσει νὰ πράττηται ὅταν ἐξαλειφθῇ ἡ μαστίξουσα τὸν τόπον ἐπάρατος ληστεία, ἀλλὰ τὸ δεῦτερον ἀνάγεται εἰς τὴν Κυβέρνησιν και δύναται νὰ τὸ θεραπεύσῃ βελτιόνοῦσα τὴν ταχυδρομικὴν ὑπηρεσίαν.

Ὡς και εἰς τοὺς λοιποὺς κλάδους τῆς δημοσίου ὑπηρεσίας, οὕτω και εἰς τὸν ταχυδρομικὸν, οἱ ἰσχυροὶ ἔχουν τὰς συστάσεις των. Οἱ οὕτω προστατευόμενοι, μὴ φοβούμενοι νὰ πάθωσιν, εἶναι ἀμελέστεροι ὡς πρὸς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων, και πολλάκις παραπίπτουσιν πείσολοι και ἐφημερίδες, ἢ δίδονται ἀργότερον κτλ. κτλ.

Εὐχῆς ἔργον ἦτον, οἱ ἀνήκοντες εἰς τὸν κλάδον τοῦτον, ὄχι μόνον νὰ ἦναι διαρκεῖς εἰς τὸ ἴδιον ἔργον ἀλλ' ἀκόμη καὶ νὰ διαμένωσι πάντοτε εἰς τὸν ἴδιον τόπον χωρὶς νὰ μεταθίβωνται ποτὲ, εἰμὴ λόγῳ προβιβασμοῦ, καὶ τοῦτο κατὰ τὴν ἰδίαν των ἀρέσκειαν· διότι ἐργαζόμενοι πάντοτε εἰς τὸ αὐτὸ ἔργον καθίστανται ἰκανώτεροι, ἐπιδεξιώτεροι, καὶ πρὸ πάντων ταχύτεροι εἰς τὴν ὑπηρεσίαν των, ὅπερ εἶναι τὸ σημαντικώτερον προσὸν ταχυδρομικοῦ ὑπαλλήλου· ἐργαζόμενοι δὲ καὶ εἰς τὸν αὐτὸν τόπον λαμβάνουν γνῶσιν τῶν ἀνθρώπων, τοῦ χαρακτῆρος τῆς γραφῆς ἐκάστου κτλ. κτλ. ἅπερ καταστάνουν αὐτοὺς ταχύτερους εἰς τὴν ὑπηρεσίαν των, ἐκτὸς τοῦ ὅτι διαμένοντες πάντοτε εἰς τὸν αὐτὸν τόπον δύνανται νὰ κάμωσι καὶ ἰδιωτικὰ συμφέροντα, τὸ ὁποῖον δὲν δύνανται νὰ πράξωσι μετατιθέμενοι συνεχῶς. Μολονότι εἰς τὰς κυριώτερας ταχυδρομικὰς θέσεις δὲν ἐγένετο μετάθεσις, εἶναι καλὸν νὰ γενικευθῇ τὸ πρᾶγμα, διὰ νὰ παύσῃ καὶ τὸ νὰ κατασπαίνωνται εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην ἀνίκανοι μὴ ἔχοντες ἄλλο προσὸν, εἰμὴ τὴν σύστασιν ἰσχυρῶν τῆς ἡμέρας.

Προχωρήσαντες ἕως ἐδῶ νομίζομεν ἀναγκαῖον νὰ προσθέσωμεν ὅτι ἡ ταχυδρομικὴ ὑπηρεσία πρέπει νὰ τακτοποιηθῇ μέχρι τῶν πρωτευουσῶν τῶν δῆμων, καὶ νὰ ὑπάρχῃ τάξις τις καὶ εὐθύνη ἀληθῆς καὶ πραγματικῆ εἰς τοὺς ἐνεργούντας τὰ δημοτικὰ ταχυδρομεῖα. Οὐδεμία ἀσφάλεια, οὐδεμία θεβαιότης ὑπάρχει οὔτε κατὰ τὴν ἀποστολὴν, οὔτε κατὰ τὴν παραλαβὴν τῶν ἐπιστολῶν, καὶ πολλὰ παραδείγματα ὑπεξαίρεσεων ἐπιστολῶν παρὰ τοῖς δημοτικοῖς ταχυδρομείοις ὑπάρχουσιν. Ἡ Ἑλλάς ἔχει ὀλίγας πόλεις, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον

κατοικεῖται κατὰ χωρία· ἀνάγκη λοιπὸν ἡ ἀσφάλεια τῆς δι' ἐπιστολῶν συγκοινωνίας νὰ ἐπεκτανθῇ μέχρι τῶν πρωτευουσῶν τῶν δῆμων. Ἐὰν πρὸς τακτοποίησιν τοῦ μέσου τούτου χρειασθῶσι πλείοτερα ἔξοδα, ταῦτα θέλουν ἐξαχθῆ ἀπὸ τὸ προκύψον ὄφελος ἐκ τῆς τακτοποιήσεως καὶ τῆς ἀσφαλείας τῆς ταχυδρομικῆς συγκοινωνίας μέχρι τῶν δῆμων.

Ἄλλ' ἂν μεταξὺ τῶν δῆμων τῆς στερεᾶς ὑπάρχῃ συγκοινωνία, ἔστω καὶ ἀτελής καὶ ἄνευ τῆς ἀνηκούσης ἀσφαλείας, ποία ὁμως συγκοινωνία ὑπάρχει μεταξὺ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου Πελάγους; Ἐὰν πρέπη νὰ πιστεύσωμεν ὅτι πολλάκις συμβάντα ἐν Ἀθήναις ἐγένοντο γνωστὰ ἐν Θήρᾳ, μιᾷ τῶν σημαντικωτέρων, παραγωγικωτέρων καὶ ἐμπορικωτέρων νήσων, διὰ τῶν ἐκ Μασσαλίας ἀφικνουμένων ἐφημερίδων, τί πρέπει νὰ εἴπωμεν διὰ τὰς λοιπὰς; Ἡ κατάστασις αὐτῶν ὡς πρὸς τὴν μεταξὺ των καὶ ὡς πρὸς τὴν μετὰ τῆς πρωτευούσης τοῦ νομοῦ των συγκοινωνίαν εἶναι ἐλεεινὴ καὶ μολοντοῦτο ποτὲ εἰς οὐδεμίαν ἄλλην ἐποχὴν ἐξετιμήθησαν καλῆτερον τὰ ἐκ τῆς εὐκολίας τοῦ συγκοινωνεῖν ἀγαθὰ. Ἡ κυβέρνησις ἔδωκε τὴν πρώτην πρὸς τοῦτο ὠθησὶν ὑποσχεθεῖσα συνδρομὴν εἰς ἀτμοπλοικὴν ἐταιρίαν ἣτις ἤθελε πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον συστηθῆ. Ἀπόκειται λοιπὸν εἰς τοὺς ἐμπόρους τῆς Σύρου καὶ τοὺς εὐπορωτέρους κατοίκους τῶν νήσων νὰ συστήσωσιν, ὅσον ἔνεστι ταχύτερον, τὴν ἐταιρίαν ταύτην, ἣτις θέλει ἀποβῆ μεγίστων ὠφελειῶν πρόξενος εἰς ὅλας ἐν γένει τὰς νήσους.

Οἱ ἔμποροι τῆς Σύρου, τῆς φιλοκαλίας τῶν ὁποίων ὑπάρχουν τόσα σημαντικὰ δείγματα, θέλουν ἄρά γε

παραμελήσει ἐπὶ πολὺ τοιοῦτον εὐεργετικὸν καὶ ὠφελιμον ἐνταυτῷ ἔργον, τὸ ὁποῖον θέλει πλουτίσει τὴν ἀγορὰν αὐτῆς ἀπὸ ὅλα τὰ προϊόντα τῶν νήσων, καὶ εὐκολύνει καὶ εἰς τοὺς ἀπόρους τὰ μέσα τῆς ὑπάρξεως καὶ ἀναπαύσεως;

Δὲν ἀρκεῖ ὅμως τὸ νὰ συστήσῃ τὴν ἑταιρίαν πρὸς τὸν σκοπὸν μόνον τῆς μεταξύ τῶν νήσων συγκοινωνίας· ἦτον εὐχῆς ἔργον νὰ λάβῃσι τοιαῦτα μέτρα ὥστε τοῦ λοιποῦ νὰ κατασκευάζωνται τὰ ἀτμόπλοια εἰς τὴν ἰδιαννήσον τῆς Σύρου, καὶ νὰ φέρωσιν ἀλλαχόθεν τεχνίτας δι' ὅσα πράγματα δὲν εἶναι δυνατόν νὰ κατασκευασθῶσιν ἤδη εἰς τὸν τόπον, διὰ νὰ ἐπεκτανθῇ ἐν εἶδος βιομηχανίας, τὸ ὁποῖον θέλει ἀποβῆ ὠφελιμώτατον, ὄχι μόνον εἰς τὴν νῆσον ταύτην, ἀλλ' ἐν γένει εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα. Ὁ ἀτμός ἀντικαταστήνει ἤδη τὸν ἀνεμον εἰς τὴν ναυτικὴν, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀπανταχοῦ γενομένης παραδεκτῆς ταύτης μεταβολῆς ἡμπορεῖ ἢ Ἑλλάς μόνη νὰ μένῃ στάσιμος; Παραδεχθεῖσα δὲ τὴν μεταβολὴν ταύτην, συμφέρει νὰ προμηθεύεται ἑτοιματὰ ἀτμόπλοια ἔξωθεν, ἐὰν ἦναι δυνατόν νὰ προμηθεύεται ταῦτα εἰς τὸν τόπον τῆς; Δὲν πρέπει νὰ περιμένωμεν τὰ πάντα ἀπὸ τὴν κυβέρνησιν, ἥτις μάλιστα δὲν εἶναι ἀρμοδία εἰς τὸ νὰ ἀναδεχθῇ τοιαῦτα ἔργα· οἱ νοημονέστεροι καὶ εὐπορώτεροι πρέπει νὰ σχηματίσωσι τὸ κέντρον, καὶ δύνανται ἐπομένως νὰ ἐφελκύσωσι περὶ ἑαυτοὺς καὶ ἄλλο πλῆθος συμβοηθῶν, καὶ τότε, συντρεχούσης καὶ τῆς κυβερνήσεως, τὰ πάντα εἶναι δυνατόν νὰ κατορθωθῶσι.

ΠΕΡΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΤΟΥ ΛΑΟΥ.

Καὶ πάλιν περὶ ἐκπαιδεύσεως, διότι ἴσα καὶ ἂν εἴπη τις περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης, εἶναι πάντοτε ὀλίγα, τόσοσπον σπουδαῖα νομίζομεν αὐτά! Καὶ τῶντι ποῖον ἄλλο πρᾶγμα δύναται νὰ θεωρηθῇ σπουδαιότερον παρὰ τὴν ἐθνικὴν ἐκπαίδευσιν καὶ ἀνατροφὴν; Εἶναι ἀναντίβητον ὅτι ἡ παιδεία, συνοδευομένη μετὰ ἀναλόγου ἀνατροφῆς, ἐξημερόνει τὰ ἦθη, ἐξαλείφει ἢ μετριάξει τὰ σπέρματα τῆς κακίας, ἐλαττώνει τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀξιοποίνων πράξεων, καὶ φέρει τὴν κοινωνίαν εἰς τὴν ἀνήκουσαν εὐημερίαν. Εἶναι λοιπὸν ἀπαραίτητον ὄχι μόνον νὰ ἐπεκτανθῇ ἡ ἐκπαίδευσις, ὅσον ἔνεστι πλείοτερον, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐκτελήται μὲ τρόπον ὅσον ἔνεστιν ἀρμοδιώτερον πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τῆς ἐθνικῆς εὐημερίας. Ἀλλὰ δυστυχῶς εἰς τὴν πρωτεύουσαν ἐπικρατεῖ τὸ πνεῦμα τῶν θεωριῶν καὶ τῆς ἀδιακρίτου ἀπομιμήσεως τῶν ξένων θεσμῶν καὶ ἐθίμων καὶ ὄχι τὸ πνεῦμα τῆς πείρας καὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν θεωριῶν κατὰ τὰ ἦθη καὶ τὰ ἔθιμα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, τοῦ ὁποῖου δὲν δυνάμεθα εἰμὴ κατ' ὀλίγον ὀλίγον νὰ μετριάσωμεν ἢ νὰ ἐξαλείψωμεν τὰς προλήψεις, καὶ νὰ μεταβάλωμεν τὰς ἐξεις, καὶ οὕτω νὰ τὸν φέρωμεν ἐπὶ τὸ τελειότερον. Ἐκτὸς δὲ τούτου ἐπικρατεῖ τὸ πνεῦμα τοῦ νὰ γίνωνται τὰ πράγματα μᾶλλον πρὸς τὸ θεαθῆναι, καὶ ὄχι ἐπὶ σκοπῷ πραγματικῆς ὠφελείας· διὰ τοῦτο ζητοῦνται μὲν πληροφορίαι δι' ἄλλεπαλλήλων ἐγκυκλίων, συσσωρεύονται ὅμως αὔται εἰς τὰ ὑπουργεῖα, καὶ μένουσιν ὑπὸ τὸ βάρος τοῦ κονιορτοῦ ἀμετακίνηται, ὅλα, δὲ αἱ ἐλπίδες, τὰς ὁποίας ὁ λαὸς συλλαμβάνει περὶ

εὐτυχεστέρου μέλλοντος, ἀποβαίνουνσι μάταιοι. Καὶ ἂν δέποτε εὐρεθῶσιν εἰς τὴν ἀνάγκην κατι τι νὰ πράξωσι, τοῦτο δὲν γίνεται ποτὲ κατὰ τὰς δοθείσας πληροφορίας, αἵτινες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι ἀποτέλεσμα πολυχρονίου πείρας, ἀλλὰ πάλιν κατὰ τὰς ἀνεπιδέκτους ἐφαρμογῆς θεωρίας. Ἐπιθυμεῖ τις νὰ γνωρίσῃ τὴν κατάστασιν τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ λαοῦ καθ' ὅλον τὸ κράτος, νὰ μάθῃ τὰς ἐλλείψεις, καὶ νὰ ὀδηγηθῇ εἰς τὰ πρὸς θεραπείαν αὐτῶν κατάλληλα μέσα; δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ περιέλθῃ τὸ κράτος, ἀρκεῖ νὰ κάμῃ μικρὰν περιοδείαν εἰς τὰ διάφορα χωρία τῆς Ἀττικῆς διὰ νὰ ἴδῃ ὅτι ἐκ τῶν πέντε δήμων αὐτῆς οἱ δύο μόνον ἔχουσι δημοτικούς διδασκάλους, ἐνῶ ὄχι μόνον κατὰ δήμους ἔπρεπε νὰ ὑπάρχωσι σχολεῖα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ μεγαλύτερα καὶ πολυανθρωπότερα χωρία. Ἐὰν ἡ περιοδεία αὕτη ἤθελε λάβει χώραν, ὁ περιοδεύων ἤθελε λάβει καὶ ἄλλας πλειοτέρας αἰτίας σκέψεως. Κατὰ τὴν περιοδείαν του ταύτην ἤθελεν ἴδει ὅτι ὄχι μόνον οἱ γέροντες, αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδία δὲν ἤθελαν ἐννοεῖ τὴν ὁμιλίαν του, ἐκτὸς ἂν γνωρίζῃ τὴν ἀλβανικὴν, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ τῶν ἀνδρῶν ἀκόμη ἤθελον ἀκροάζεσθαι ἐκθαμβοὶ ἀκούοντες μὲν τὸν ἤχον ἑλληνικῆς φωνῆς μὴ δυνάμενοι ὅμως νὰ ἐννοήσωσιν εἰμὴ μόνον πράγματα τῆς πρώτης ἀνάγκης.

Διατὶ δὲν ὑπάρχουσι σχολεῖα; διὰ τί δὲν προώδευσεν οὐδὲ ἐν βῆμα ὁ λαὸς οὗτος πρὸς τὴν ἐκπαιδεύσιν καὶ τὴν δι' αὐτῆς βελτίωσιν τῶν ἠθῶν του; δὲν ἔχει μέσα; ἢ δὲν ἔχει θέλησιν; Ἐὰν τὸ πρῶτον, πρέπει νὰ σπεύσῃ ἢ κυβέρνησις νὰ χορηγήσῃ ταῦτα· ἐὰν τὸ δεύτερον, πρέπει ὄχι μόνον νὰ συντάξῃ νόμους ἐπιβάλλοντας εἰς

τοὺς ὀλιγωροῦντας τὴν ἐκπαίδευσιν πολίτας τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ νὰ ἐκπαιδεύσωσι καὶ ἀναθρέψωσι τὰ τέκνα των, ἀλλὰ καὶ νὰ φροντίσῃ διὰ τὴν πλήρη καὶ ἀκριβῆ ἐφαρμογὴν αὐτῶν (1).

(1) Ὁ ἀξιότιμος καθηγητὴς Κ. Στροῦμπος διὰ τοῦ περὶ Ἀνατροφῆς καὶ Παιδείσεως ἀξιολόγου συγγράμματος αὐτοῦ, προτείνει πολλὰς βελτιώσεις εἰς τὸ ὑπάρχον ἤδη σύστημα τῆς ἐκπαιδεύσεως, αἵτινες δύνανται ν' ἀποβῶσιν ὠφελιμώταται εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κοινωνίαν, δεικνύει δὲ καὶ εἰς ποῖα πρέπει ὡς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον νὰ μιμώμεθα τοὺς Ἑρωπαίους. Ὁ περὶ τῶν ὀλιγωρούντων τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν τέκνων των ὑπάρχων ἐν Πρωσίᾳ νόμος εἶναι ἀξιολογώτατος καὶ πατριώτατος καὶ μεταφερόμενος καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα δύναται νὰ κατασταθῇ συντελεστικώτατος πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐκπαιδεύσεως ὅπου δὲν, ὑπάρχει θέλησις. Ἴδου ὁ νόμος.

« Ἄν αἱ νοθεαῖαι δὲν ἀρκῶσι, νὰ γίνηται χρῆσις αὐτηρῶν μέτρων κατὰ τῶν γονέων, τῶν κηδεμόνων καὶ τῶν κυρίων· δηλαδὴ τὰ παιδία νὰ φέρονται εἰς τὴν σχολὴν ὑπὸ ἀστυνομικοῦ κλητῆρος, ἢ οἱ γονεῖς νὰ καταδικάζωνται εἰς ποινὰς ἀναλόγους ἢ εἰς πρόστιμα· μὴ δυνάμενοι δὲ νὰ ἀποτίσωσιν αὐτά, νὰ καταδικάζωνται εἰς φυλακὴν ἢ εἰς ἐργασίαν πρὸς ὄφελος τῆς κοινότητος. Αἱ ποιναὶ αὗται δύνανται μὲν ν' αὐξάνωσι βαθμυδῶν, οὐδέποτε δὲ νὰ ὑπερβαίνωσι τὴν μεγίστην ποινὴν, τὴν ὑπὸ τοῦ πλημμελειοδικείου ἐπιβαλλομένην ».

« Ἐὰν δὲ πρόστιμα, ἀποφασιζόμενα ὑπὸ τῆς ἐπαγρυπνοῦσης ἐπιτροπῆς, εἰσπράττονται, χρεῖας τυχοῦσης, συνεργεῖα τῆς ἀστυνομίας καὶ ἀποτίθενται εἰς τὸ ταμεῖον τῆς ἐπιτροπῆς· Ἡ ἀστυνομία ἐπιφορτίζεται καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν λοιπῶν ποινῶν ».

« Ὅσακις δ' ἀποφασισθῇ ποινὴ φυλακῆς ἢ ἐργασίας πρὸς ὄφελος τῆς κοινότητος, νὰ ληρῶν πάσα πρόνοια περὶ τῶν τέ-

Τοιαύτη κατάστασις πραγμάτων περί τὴν πρωτεύουσαν τοῦ βασιλείου, καὶ διευθυνόντων τὸ ὑπουργεῖον τῆς ἐκπαιδεύσεως ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὑπουργῶν αὐτοχθόνων ἀθηναίων ἤμπορεῖ νὰ θεωρηθῇ ἀξιόπαινος;

Ἐὰν λοιπὸν περὶ τὴν πρωτεύουσαν τοῦ κράτους ὑπάρχη τοιαύτη πραγμάτων κατάστασις, δὲν εἶναι ἐπόμενον ὅτι μακρύτερον ὑπάρχει πολὺ ἔτι χειροτέρα αὕτη; Πρὸς τί λοιπὸν πλειότεραι ἄλλαι παρὰ ταύτας

κνων, ἵνα μὴ μένωσιν ἐγκαταλελειμμένα, διαρκούσης τῆς τῶν γονέων ποινῆς ».

« Εἰς ἐπίμετρον δὲ τῆς ποινῆς, εἰς ἣν οἱ γονεῖς κατεδικάσθησαν, ὑπόκεινται οὗτοι, ἐπὶ τῇ αἰτήρει τῆς ἐπαγρυπνύσεως ἐπιτροπῆς, καὶ εἰς στέρησιν τῆς βοήθειας, τῆς χρηγομένης αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ δημοσίου ».

« Οὐδέποτε ὅμως στεροῦνται τῆς συνδρομῆς, ἥτις δίδεται πρὸς ἀνατροφήν τῶν παιδῶν, ἀλλὰ μόνον παύουσιν ἀπὸ τοῦ διαχειρίζεσθαι αὐτήν ».

« Δὲν δύνανται νὰ μετάσχωσιν οὔτ' ἄλλης τινὸς συνδρομῆς, ὑπὸ τοῦ δημοσίου γινομένης, πρὶν ἢ ἐκπληρώσωσι πρὸς τὰ ἑαυτῶν τέκνα τὰ χρέη τοῦ οἰκογενειάρχου καὶ εὐσυνειδήτου χριστιανοῦ, τὰ εἰς τὴν ἀνατροφήν ἀναφερόμενα ».

« Δὲν δύνανται προσέτι νὰ ἔχωσι μέρος εἰς τὴν διοίκησιν τῆς κοινότητος, ἢ εἰς τὴν κυβέρνησιν ἐκκλησίας τινὸς ἢ σχολῆς. »

« Ἐὰν αἱ ποιναὶ αὗται δὲν ἐπαρκῶσι, δίδεται εἰς τὰ τέκνα ἰδιαίτερος ἐπίτροπος, ἐπαγρυπνῶν περὶ τὰ τῆς ἀνατροφῆς αὐτῶν, ἢ εἰς παρεπίτροπος εἰς τὰ ἐπιτροπευόμενα. »

« Ὅσοι τῶν ἰσραηλιτῶν γονέων ἐπιμένουσι παρακούοντες τὰς ἐπιταγὰς τῶν ἀρμοδίων ἀρχῶν, στεροῦνται τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἐκεῖναις, ἐν αἷς ἰσχύει τὸ ἀπὸ 11 Μαΐου 1812 διάταγμα. »

πληροφορίαι; Ἄν ἔχη τὴν διάθεσιν καὶ τὸν σκοπὸν νὰ πράξῃ ἀληθῶς τὸ καλὸν, δὲν λείπονται πληροφορίαι, ἀλλ' ἂν ὁ σκοπὸς εἶναι μόνον πρὸς τὸ θεαθῆναι, τότε ὅσα καὶ ἂν λέγωνται καὶ ἂν γράφωνται ὅλα εἶναι μάταια.

Ἄς ἔλθωμεν ἤδη εἰς τὸ ἕτερον θέμα.

Ἡ Κυβέρνησις θέλουσα νὰ εὐκολύνῃ τὰ μέσα τοῦ ν' ἀποκτήσωσιν ἀνωτέραν ἐκπαίδευσιν καὶ ὅσοι ἔχουν μὲν ἀρμοδίους πρὸς τοῦτο ιδιότητος δὲν ἔχουν ὅμως χρηματικὰ μέσα ἐνομοθέτησε νὰ διορίζωνται ὑπότροφοι.

Ἄλλὰ πῶς ἐκτελεῖται ὁ νόμος οὗτος; διορίζονται πάντοτε ὑπότροφοι ἔχοντες τὰς ἀπὸ τὸν νόμον ἀπαιτουμένας ιδιότητας; ἤθελεν εἶσθαι ἐπιθυμητὸν, ἂν ἦσαν

« Ἡ ἀμέλεια ὀλοκλήρων κοινοτήτων ἢ οἰκογενειῶν τινων, σημειοῦται μὲν εἰς τὰς δημοσιευόμενας ἐκθέσεις, ἀποσιωπῶνται ὅμως τὰ πρόσωπα. »

« Συγχωρεῖται εἰς τοὺς διαμαρτυρομένους καὶ λατίνους ἱερεῖς νὰ κρίνωσιν αὐτοὶ μέχρι τίνος δύνανται νὰ μεταχειρισθῶσι καταλλήλως καὶ κατὰ τὰς περιστάσεις τὴν ἠθικὴν δύναμιν αὐτῶν ἐπὶ τοῦ λαοῦ. Ἐξαιρέτως ὅμως διὰ τῶν διδασκῶν, ὅσας ἐκφωνοῦσιν ἐπὶ τῆς ἐνάρξεως τῶν μαθημάτων, θέλουσιν ἐνασχοληθῆ εἰς τὸ νὰ παροτρύνωσι τοὺς γονεῖς νὰ ἐπιμελῶνται τῆς ἀνατροφῆς τῶν ἰδίων τέκνων καὶ πέμπωσιν αὐτὰ τακτικῶς εἰς τὰ σχολεῖα δύνανται μάλιστα καὶ νὰ ὑπαινιττωνται τὰ σημαντικώτερα παραδείγματα τῆς ἀμελείας τῶν χρεῶν τούτων. Προσέτι δὲν δέχονται εἰς τὰς περὶ τῶν ἁγίων δώρων καὶ περὶ Μεταλήψεως διδασκαλίας αὐτῶν οὐδὲν παιδίον, μὴ γέρον ἀποδεικτικὰ μαρτυροῦντα, ὅτι ἀπεπεράτωσε τὸν διὰ τὰ σχολεῖα προσδωρισμένον χρόνον, ἢ ὅτι φοιτᾷ εἰσέτι ἀνελλιπῶς εἰς ταῦτα, ἢ ὅτι ἔλαβεν ἢ λαμβάνει ἀνατροφήν κατ' ἰδίαν. » (Νόμος περὶ ὀργανισμοῦ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἐν Πρωσίᾳ).

μόνον άνίκανοι, και δέν ησαν και κακοήθεις. Διορίζονται αναλόγως από έκαστον νομόν η έπαρχίαν; όχι, αλλά κατά τας έμπνεύσεις των ισχυρών. Είναι τουτο δίκαιον; είναι ωφέλιμον; νομίζομεν ότι όσον άδικον άλλο τόσο και επίζημιον είναι εις τλ συμφέροντα των κατοίκων των έπαρχιών. άδικον μέν, διότι καθ' όν τρόπον επιβάλλονται τλ βάρη εις τον λαόν ούτω πρέπει να διανεμώνται και αι ωφέλειαι. επιβλαβές δε διότι ό δι' έξόδων τής κυβερνήσεως εκπαιδευόμενος, εάν προς καιρόν υπηρετήση όπου διορισθῆ, θέλει τέλος πάντων αποκατασταθῆ εις τον τόπον τής γενέσεώς του, όσον δε η κοινωνία εκείνη θέλει ωφεληθῆ προσλαμβάνουσα εις τους κόλπους της ένα καλώς εκπαιδευθέντα και ανατραφέντα άνθρωπον, τόσο η στερηθείσα τον άνθρωπον τουτον κοινωνία θέλει βλαφθῆ.

Διά να εκτελεσθῆ ό νόμος κατά τον αρχικόν αυτου σκοπόν, ητοι τδ να μετέχωσιν όλαι εν γένει αι έπαρχίαι του ευεργετήματος τουτου και δια να παύσουν και ci επί τής εκπαιδεύσεως ύπουργοί από τους επικειμένους αυτοίς πειρασμούς εκ μέρος των ισχυρών, ανάγκη τδ πράγμα να κανονισθῆ εις τρόπον άμετάβλητον και ανεπίδεκτον καταχρήσεως και ως τοιουτον ημείς νομίζομεν τον ακόλουθον.

Να προσδιορισθῆ ό αριθμός των ύποτρόφων τής κυβερνήσεως όσους έκαστος νομός η έπαρχία οφείλει να δώση. Έξ μήνας πριν κενωθῆ η θέσις του ύπαρχοντος ηδη ύποτρόφου, να γίνεται πρόσκλησις εις τήν διοικητικην αρχήν του νομοῦ του χορηγήσοντος τον ύπότροφον, δια να προπρασκευασθῶσιν όλοι οι έχοντες τας ιδιότητας και τας απαιτήσεις του να κατασταθῶ-

σιν ύπότροφοι. Τα προς απολαβήν τής ύποτροφίας δικαιώματα να εξετασθῶσι παρὰ τής διοικητικῆς αρχῆς, και να αποφασισθῶσι παρ' αυτης, καταγραφόμενων όλων των παρυσιαζόντων τοιαύτας αιτήσεις υπό αυξοντα αριθμόν, προηγουμένων των έχόντων πλειότερα δικαιώματα προς απολαβήν ύποτροφίας, να τεθῶσιν υπό τήν εξέτασιν επιτροπῆς τινος εκ των καθηγητῶν του άρμοδίου γυμνασίου, ητις να εκλέξῃ τρεις τους ευφυστέρους μεταξύ αυτών, εξ ὧν να εκλέξῃ τδ ύπουργειον όντινα νομίσει καταλληλότερον προς τδ ειδος τής παιδείας, τδ όποιον θέλει να προάξῃ πλειότερον. Με τον τρόπον τουτον νομίζομεν ότι και ό ύπουργός αποφεύγει τας όχληράς και άδιακρίτους συστάσεις, και η έπαρχία δέν χάνει εν των σημαντικωτέρων δικαιωμάτων τής, και η εκ του νόμου ωφέλεια γίνεται σημαντικωτέρα, πιπτούσης τής εκλογῆς εις νέους παρέχοντας ικανά έχέγγυα εκπαιδεύσεως και ωφελείας.

Άντιπρόσωποι του λαοῦ! Δέν εστάλητε εις τήν πρωτεύουσαν δια να επιβάλετε εις τους λαούς των έπαρχιών βάρη και ύποχρεώσεις μόνον, οφείλετε να προνοήσετε και δια τήν εκπαίδευσιν και ηθικην μόρφωσιν αυτών, εάν θέλετε να ησθαι αληθείς αντιπρόσωποι, και δέν ηλθετε να επιτύχετε μικρά και ασήμαντα ιδιαίτερα ύμών συμφέροντα. Επιβάλλοντες τλ βάρη εις τον λαόν οφείλετε να αντισταθμίσετε και τλ καλὰ τλ όποια έχορηγήσατε εις αυτον κατά τήν διάρκειαν τής βουλευτικῆς ύμών περιόδου. Έχετε να προτείνετε τοιαυτα μέχρι τής σήμερον; όχι βέβαια. Είθε τδ μέλλον σταδίόν σας να μὴν αποβῆ τοσοῦτον άγονον όσον και τδ παρελθόν.

ΘΑΥΜΑ Ε΄.

ΑΙ ΠΥΡΑΜΙΔΕΣ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ,

Τοσοῦτον σημαντικώτερον ἔργον πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν αἱ πυραμίδες τῆς Αἰγύπτου, ὅσον μόναι ἀπ' ὅλα τὰ θαύματα τοῦ κόσμου αὐται ἠδυνήθησαν νὰ ὑπερникήσωσι καὶ τοῦ χρόνου τὰς ἐπηρείας καὶ τῶν κατακτητῶν τὰς ἐφόδους, καὶ ἐν γένει πᾶσαν καὶ παντὸς εἶδους ἐναντιότητα, καὶ νὰ διαμείνωσι μάρτυρες τῆς ἰδίας αὐτῶν δυνάμεως καὶ διαρκείας.

Δὲν εἶναι γνωστὸν διὰ ποῖον κυρίως σκοπὸν κατασκευάσθησαν τὰ ἐξαίσια ταῦτα οἰκοδομήματα, νομίζουσιν ὁμῶς γενικῶς ὅτι ἐχρησίμευσαν ὡς μνημεῖα τῶν βασιλέων τῆς Αἰγύπτου. Ἡ δὲ ἐποχὴ τῆς οἰκοδομῆς αὐτῶν λογίζεται μεταγενεστέρα τῆς τοῦ Ὅμηρου, διότι οὗτος γράφων πολλὰ περὶ Αἰγύπτου δὲν ἀναφέρει τι περὶ αὐτῶν.

Φαίνεται ὅτι ἐκτίσθησαν πολλαὶ πυραμίδες, ἀλλὰ μόνον ἕως ἐξήκοντα διεσώθησαν, ἐξ ὧν τρεῖς εἶναι αἱ σημαντικώτεραι, καὶ κατὰ τὸ μέγεθος καὶ κατὰ τὴν κατασκευὴν, ἡ τοῦ Χέοπος, ἡ τοῦ Κεφρήνος, καὶ ἡ τοῦ Μυκερίου, ναίτινες συγκαταριθμοῦνται καὶ εἰς τὰ ἐπτὰ θαύματα τῆς ἀρχαίας ἐποχῆς. Κεῖνται δὲ ὅλαι πλησίον τῆς Μέμφεως, ἐπὶ ὄρους τινὸς ὀνομαζομένου Λιβυκοῦ, ἔχοντος ἑκατὸν ποδῶν ὕψος ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος τοῦ Νείλου. Τὴν κορυφὴν τούτου, οὔσαν πετρώδη, ἐξωμάλυναν καὶ ἰσοπέδωσαν πρὶν τῆς ἐνάρξεως τῆς οἰκοδομῆς τῶν πυραμίδων.

Ἐκάστη τῶν πλευρῶν τῆς πυραμίδος τοῦ Χέοπος

εἶχε πλάτος ὀκτῶ πλέθρων, καὶ ὁμοιον ὕψος. Ἡ οἰκοδομὴ τῆς ἐγένετο μὲ λίθους ἔχοντας τριάκοντα ποδῶν μῆκος ἕκαστος. Τοσοῦτον δὲ ἐπιμελῶς ἐγένετο ἡ οἰκοδομὴ αὕτη, καὶ τοσοῦτον εὐφυῶς προσηρμόζοντο πρὸς ἀλλήλους οἱ λίθοι, ὥστε ὅλη ἡ πυραμὶς φαίνεται ὡς νὰ σύγκειται ἀπὸ ἓν καὶ μόνον τεμάχιον ἔχον λείαν καὶ ὁμαλωτάτην τὴν ἐπιφάνειαν. Οἱ λίθοι, ἐξ ὧν σύγκεινται αἱ πυραμίδες, ἦσαν ποιότητος καλλῆς καὶ ἀρμοδίας πρὸς τοιαύτας λαμπρὰς καὶ μεγαλοπρεπεῖς οἰκοδομάς· ἐχομίζοντο δὲ ἀπὸ τὴν Ἀραβίαν διὰ τοῦ Νείλου. Εἰς τὴν πυραμίδα ταύτην ἦτο σημειωμένον, ὡς λέγει ὁ Ἡρόδοτος, ὅτι μόνον διὰ σκόρδα, κρόμμυα καὶ βαφανίδας ἐξωδεύθησαν χίλια ἑξακόσια τάλαντα ἀργυρίου. Λέγεται ὅτι διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς πυραμίδος ταύτης ἐχρειάσθησαν εἴκοσι ἔτη.

Πλησίον τῆς πυραμίδος τοῦ Χέοπος ὑπάρχουν καὶ αἱ τοῦ Κεφρήνος καὶ τοῦ Μυκερίου, ἀμφότεραι μὲν μικρότεραι τῆς τοῦ Χέοπος, ἡ τοῦ Μυκερίου δὲ πολὺ ἔτι μικροτέρα τῆς τοῦ Κεφρήνος.

Ἀφοῦ διὰ τῆς περιγραφῆς τῆς πυραμίδος τοῦ Χέοπος ἐδώσαμεν εἰς τὸν ἀναγνώστην ἡμῶν νὰ ἐννοήσῃ τὸ μέγεθος τοῦ ἔργου, νομίζομεν περιττὸν νὰ προσθέσωμέν τι περὶ τῶν δύο ἀνωτέρω πυραμίδων ὡς καὶ περὶ τῶν λοιπῶν, ὅσαι εἰσέτι σώζονται, διότι ὅλαι αὐταὶ εἶναι κατώτεραι καὶ ἀσήμαντοι τρόπον τινὰ παραβαλλόμεναι μετ' αὐτῆς.

ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΜΕΤΡΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΟΔΩΝ.

Εὐρωπαϊαί τις Κυρία, ἐξιστοροῦσα τὴν περιήγησίν τῆς ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ἀναφέρει πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὰ

ἀκόλουθα· « Ἐν τῇ Συρίᾳ εἶναι πολὺ δύσκολον νὰ πληροφορηθῆ τις περὶ τῆς ἀληθοῦς ἀποστάσεως τόπου τινὸς ἀπὸ ἄλλου, διότι δὲν ἦλθεν ἀκόμη εἰς τοὺς κατοίκους ἡ ἰδέα νὰ καταμετρήσουν τὰς ὁδοὺς καὶ νὰ τὰς διαιρέσουν εἰς λεύγας ἢ μίλια, ἀλλὰ κρίνουν περὶ τῆς ἐκτάσεως αὐτῶν ὡς ἐκ τοῦ χρόνου, τὸν ὁποῖον ἐξοδεύει ὁ ὁδοιπὸρος εἰς τὸ νὰ τὰς διανύσῃ. Οὕτω π.χ. σὰς λέγουν, ὅτι ἡ Ἀντιόχεια ἀπέχει ἀπὸ τὸ Βεϊνάμ δέκα ὥρας καὶ ὅμως ἠμπορεῖτε νὰ φθάσητε ἐντὸς ὀκτῶ ἢ καὶ νὰ ἐξοδεύσητε πλέον τῶν δώδεκα ἀναλόγως τῆς ταχύτητος, μὲ τὴν ὁποίαν ὁδοιπορεῖτε. »

Ἐὰν οἱ εὐρωπαῖοι θαυμάζουν μὲ τοὺς κατοίκους τῆς Συρίας, διότι μετροῦσι τὰς ἀποστάσεις μὲ ὥρας, τί ἄρα γε λέγουν δι' ἡμᾶς, οἱ ὁποῖοι ἀκολουθοῦμεν εἰσέτι τὴν αὐτὴν μέθοδον, μολονότι ἔχομεν πρὸ εἴκοσιν ἐτῶν εὐρωπαϊκὴν Κυβέρνησιν καὶ καυχώμεθα, ὅτι εἴμεθα ἐξευγενισμένοι; Δὲν εἶναι τῶντι ἐντροπὴ νὰ ἀποκρινώμεθα εἰς τὸν ἐρωτῶντα ἡμᾶς ξένον, ὅτι ἡ δεῖνα πόλις ἀπέχει ἀπὸ τὴν δεῖνα τόσας ὥρας, ἐνῶ ἀφ' ἑτέρου παρουσιάζόμεθα εἰς αὐτὸν μὲ εὐρωπαϊκὰ ἐνδύματα, ἐνῶ χορεύομεν εὐρωπαϊκοὺς χοροὺς, ἐνῶ ἔχομεν θέατρον καὶ ἐνῶ προσπαθοῦμεν νὰ μιμηθῶμεν κατὰ πάντα τοὺς εὐρωπαίους;

Εἶναι ἀληθές, ὅτι ἔπρεπε κατὰ πρῶτον νὰ διορθώσωμεν τὰς ὁδοὺς καὶ ἔπειτα νὰ τὰς καταμετρήσωμεν ἀλλ' ἀφοῦ τὸ πρῶτον εἶναι δύσκολον, διότι ἀπαιτεῖ καὶ χρόνον πολὺν καὶ δαπάνας μεγάλας, διατί νὰ μὴ κάμωμεν τοῦλάχιστον τὸ δεύτερον, τὸ ὁποῖον, ἐνῶ εἶναι ἄρκετὰ ἀναγκαῖον, δὲν ἀπαιτεῖ σχεδὸν κανὲν ἐξοδὸν καὶ δύναται νὰ περαιωθῆ ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν;

Φίλος μού τις οἰκονομικὸς ὑπάλληλος μὲ διηγεῖτο,

ὅτι ἦλθεν εἰς διένεξιν μὲ τοὺς κατοίκους κοινότητός τινος ὡς πρὸς τὴν μετακόμισιν τῶν φόρων των· αὐτὸς ἔλεγεν, ὅτι τὸ μέρος, ἐνθα ἔπρεπε νὰ γενῆ ἡ μετακόμισις, δὲν ἀπέχεν ἀπὸ τὸ χωρίον των πλέον τῶν πέντε ὥρων καὶ ἐπομένως ἀπῆται νὰ μετακομίσωσιν ἐκεῖ δωρεὰν τοὺς φόρους των, διότι ὁ τοῦ ἔτους ἐκείνου φορολογικὸς νόμος ἐπέβαλεν εἰς τοὺς φορολογουμένους τὴν ὑποχρέωσιν τῆς ἐπὶ πέντε ὥρας μετακομίσεως, οἱ δὲ κάτοικοι ἰσχυρίζοντο, ὅτι τὸ μέρος, ἐνθα ὑπῆρχεν ἡ ἀποθήκη, ἀπέχεε πλέον τῶν ὀκτῶ ὥρων. Διὰ νὰ λείψῃ ἡ φιλονεικία, ἐθεωρήθη ἀναγκαῖον νὰ καταμετρηθῇ ἡ ἀπὸ τοῦ ἐνὸς μέρους εἰς τὸ ἄλλο ἄγουσα ὁδὸς, καὶ μολονότι εὐρέθη τρία περίπου μυριάμετρα, ἡ καταμέτρησις ἐγένετο ἐντὸς ἐννέα ὥρων· καὶ ἰδοὺ πῶς. Ἐπῆγαν ἀπὸ πρωίας εἰς τὴν κοινότητα ὁ Γεωμέτρης τῆς ἐπαρχίας, ὁ οἰκον. ὑπάλληλος καὶ ὁ Δήμαρχος, ἠγόρασαν σχοινίον, ἔχον μῆκος εἴκοσι πέντε μέτρων, ἐπρομηθεύθησαν δέκα μικρὰ ξύλα ἐν εἴδει πασσάλων καὶ προσέλαβον δύο βοηθοὺς πεζοὺς, οἱ ὁποῖοι ἔλαβον τὰ δύο ἄκρα τοῦ σχοινίου· ἐξεκίνησε λοιπὸν ὁ πρῶτος κρατῶν εἰς χεῖράς του καὶ τοὺς πασσάλους, καὶ ὅτε ἐτελείωσε τὸ σχοινί, ἐστάθη καὶ ἔρριψε κατὰ γῆς ἕνα πάσσαλον, ἀκολούθως ἐπροχώρησε μὲν αὐτὸς, ἠκολούθει δὲ μακρόθεν καὶ ὁ δεύτερος, καὶ ὅτε ἐφθασεν οὗτος εἰς τὸ μέρος, ἐνθα ἦτον ὁ πάσσαλος, ἐστάθη καὶ τὸν ἐπῆρεν, ὁ δὲ πρῶτος βοηθὸς ἔρριψεν ἄλλον πάσσαλον. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐβάδιζον ἀδιακόπως καὶ οἱ δύο, ἕως οὔ ὅλοι οἱ πάσσαλοι, ῥιπτόμενοι ἀπὸ τὸν πρῶτον, ἐπέρασαν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ δευτέρου βοηθοῦ· τότε συνεκεντρώθησαν ὅλοι εἰς τὸ μέρος, ὅπου ἴστατο

ὁ πρῶτος, ἔκαμεν ὁ Γεωμέτρης τὴν ἀναγκαίαν ση-
μείωσιν εἰς τὸ βιβλίον του, ἐπῆρε πάλιν ὅλους τοὺς
πασσάλους ὁ πρῶτος καὶ ἐξηκολούθησαν κατὰ τὸν
ἴδιον τρόπον, ὥστε ἐνδιαστήματι ἐννέα ὠρῶν διήλθον
ὄλην τὴν φιλονεικουμένην ὁδόν, τῆς ὁποίας ἡ ἔκτασις
εὐρέθη 28,750 μέτρα.

Εἶναι ὅθεν καλὸν νὰ διατάξῃ ἡ Κυβέρνησις τοὺς
κατ' ἐπαρχίαν μηχανικοὺς νὰ καταμετρήσωσι πρῶτον
μὲν τὰς ὁδοὺς, αἱ ὅπαιται συνδέουσι τὰς πρωτεύουσας
τῶν ἐπαρχιῶν, καὶ ἀκολούθως τὰς συνδεούσας τὰς
ἑδρας τῶν Δήμων μὲ τὴν πρωτεύουσαν τῆς ἐπαρχίας·
ἡ ἐργασία δὲ αὕτη δύναται νὰ περαιωθῇ ἐντὸς ἐνὸς μη-
νὸς καὶ δὲν θέλει ἐπιφέρει ἐξοδὸν πλεόν τῶν χιλίων
δραχμῶν δι' ὅλον τὸ Κράτος. Ἄλλὰ καὶ ἄνευ τῆς
συμπράξεως τῆς Κυβερνήσεως, φρονοῦμεν, ὅτι αἱ δη-
μοτικαὶ Ἀρχαὶ δύνανται νὰ προβῶσι κατὰ τὸν ἀνωτέρω
ἐκτεθέντα τρόπον εἰς τὴν πραγματοποίησιν τῆς κοι-
νωφελοῦς ταύτης ἐργασίας.

Ἡ ἀκριβὴς γνῶσις τῶν ἀποστάσεων εἶναι ἀπαραί-
τητως ἀναγκαία οὐ μόνον διὰ τοὺς ὁδοιποροῦντας,
πολλοὶ τῶν ὁποίων, βασιζόμενοι εἰς τὰς ὡς ἐπὶ τὸ
πολὺ ἐσφαλμένας πληροφορίας τῶν κατοίκων, νυκτό-
νουσι πολλάκις μακρὰν τοῦ μέρους, ὅπου προτίθενται νὰ
φθάσωσι, καὶ διακινδυνεύουσιν ἐν καιρῷ χειμῶνος τὴν
ζωὴν των, ἀλλὰ προσέτι καὶ διὰ τὰς μεταξὺ τῶν πο-
λιτῶν δίκας ὡς πρὸς τὴν τήρησιν τῶν προθεσμιῶν καὶ
διὰ πολλὰ ἀντικείμενα τῆς δημοσίου ὑπηρεσίας, οἷον
τὴν μετακόμισιν τῶν φόρων, τὴν ἐκκαθάρισιν τῶν δι-
καιωμάτων τῶν μαρτύρων κτλ. Σ.

ΠΕΡΙ ΣΥΚΑΜΙΝΟΦΥΤΕΙΑΣ.

Ἡ αὔξησις τῆς τιμῆς τῶν κουκουλίων κατὰ τὰ
προλαβόντα τελευταῖα ἔτη ἔκαμε πολλοὺς νὰ ἐνασχο-
ληθῶσι προθυμότερον εἰς τὴν μεταξοσκωληκτοτροφίαν·
τὸ δὲ ἐξ αὐτῆς ὄφελος ἐπέφερε τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ νὰ
ἐνασχοληθῶσι τινὲς καὶ εἰς τὴν συκαμινοφυτείαν.

Τὸ ἐκ τῆς καλλιέργειας τῶν συκαμινεῶν ὄφελος,
καὶ τὸ εὐθετον τῆς Ἑλλάδος πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ
ἐπικερδεστάτου τούτου βιομηχανικοῦ κλάδου, παρατη-
ρήσαντες πρὸ πολλοῦ ἐπροτρέψαμεν ἄλλοτε κατὰ
τὰ 1836 διὰ τινος τότε ἐκδιδομένου περιοδικοῦ συγ-
γράμματος τοὺς Ἑλληνας νὰ ἐνασχοληθῶσιν εἰς τοῦτο
τὸ ἔργον, παραιτούμενοι τῆς περαιτέρω ἐπεκτάσεως
τῆς σταφιδοφυτείας. Πρὸ δύο ἐτῶν, ὅτε ἤρχησαμεν
κατὰ πρῶτον τὴν δημοσίευσιν τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ
Λαοῦ, εἶπομεν (Βιβλ. τοῦ Λαοῦ φυλ. ε. σελ. 388) ὅτι
ἡ συκαμινεὰ δύναται νὰ συνυπάρξῃ μὲ τὴν ἄμπελον,
καὶ προετρέψαμεν πολλοὺς, ἀντὶ νὰ καταστρέψωσι
τὰς ἄμπέλους καὶ σταφίδαμπέλους των ἕνεκα τῆς ἐκ
τῆς ἀσθενείας προεθλούσης βλάβης, καὶ τῆς ἐκπτώ-
σεως τῆς τιμῆς τῶν σταφιδῶν, νὰ φυτεύσωσιν ἐν αὐ-
ταῖς μέγαν ἀριθμὸν συκαμινεῶν, ἐξ ὧν θέλουν ἀπο-
λαμβάνει τοῦλάχιστον τὰ ἐξοδα τῆς καλλιέργειας τῶν
ἀμπέλων, ὥστε καὶ ἐν ἀφορίᾳ οἴνου ἢ σταφιδῶν νὰ
μὴν εὐρίσκεται εἰς κίνδυνον ὁ ἰδιοκτήτης ν' ἀφίγη ἀ-
καλλιέργητον τὴν ἄμπελον αὐτοῦ.

Πολλοὶ μᾶς ἐπρότειναν.

1.) Τὸ δύσκολον τοῦ νὰ προμηθευθῶσι φυτὰ συ-
καμινεῶν.

2.) Τὸ νὰ προμηθευθῶσι χρήματα πρὸς ἀπόκτησιν καὶ φύτευμα συκαμινεῶν.

Εἰς ἀπάντησιν τῶν δύω τούτων ἐρωτήσεων ἐρχόμεθα νὰ κάμωμεν μερικὰς παρατηρήσεις.

Δὲν ὑπάρχει οἰκογένεια εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὡς καὶ ἐντὸς τῶν μεγαλητέρων πόλεων, ἣτις δὲν ἔχει μικρὸν κῆπον διὰ λαχανικὰ ἢ διὰ ἄνθη καὶ πρὸς τέρψιν. Ἐὰν ἐντὸς τοῦ κήπου του κάμη ἕκαστος μίαν βραγίαν διὰ νὰ σπείρῃ σπόρον συκαμινεῶν, θέλει ἔχει τὸ ἐπόμενον ἔτος, εἴν ἢ βραγιά αὕτη ἔχη τριῶν μέτρων μήκος καὶ ἐνὸς πλάτος, φυτὰ ὑπὲρ τὰς τρεῖς χιλιάδας. Τὸ ἐξοδὸν αὐτῶν εἶναι ὅλως ἀσήμαντον διότι ὁ ἰδιοκτῆτης μόνος του, ὡς περιποιεῖται τὰ ἄνθη του, δύναται νὰ περιποιηθῇ καὶ τούτας.

Ἐὰν ὅστις κάμη τὴν ἐργασίαν ταύτην δὲν ἔχη ἀνάγκην μεγάλου ἀριθμοῦ συκαμινεῶν, δύναται τὸ ἐπόμενον ἔτος κατὰ τὰς ἀρχὰς μαρτίου νὰ εὐγάλη τὰ φυτὰ τῶν συκαμινεῶν ἀπὸ τὴν βραγίαν ταύτην, νὰ ἐκλέξῃ τὰ ἰσχυρότερα καὶ καλῆτερα, καὶ, ἀροῦ καλῶς καλλιεργήσῃ καὶ κοπρίσῃ τὴν ἰδίαν βραγίαν, νὰ τὰ φυτεύσῃ ἀμέσως εἰς αὐτήν. τοιαύτη βραγιά, ὁποῖαν προεῖπομεν, δύναται νὰ χωρήσῃ ἕως τριακόσια φυτὰ. Ἐὰν ὅμως ἔχη ἀνάγκην πλειοτέρων φυτῶν, δύναται νὰ κάμη δύω ἢ καὶ πλειοτέρας βραγιάς. Τὰ φυτὰ ταῦτα εἴν καλλιεργηθῶσι καλῶς καὶ ποτισθῶσιν ἀρροδίως δύναται ν' ἀποκτήσωσιν ὕψος ἐνὸς καὶ ἡμίσεως μέτρου, καὶ πάχος (χόνδρος) πλειότερον τοῦ δακτύλου.

Ὅσα φυτὰ δὲν τοῦ χρειάζονται δύναται νὰ τὰ πωλήσῃ εἰς ἄλλους, τῶν ὁποίων δὲν ἐπέτυχεν ἢ φυτεία, ἢ δὲν εἶχαν τὴν εὐκολίαν νὰ κάμωσι τοιαύτην, εἰς δεσ-

μίδα, ἢ χεριὰς, ὡς συνήθως πωλοῦν τὸ φυτὸν τῶν πράσων καὶ κρομμύων, καὶ εἶναι ἐνδεχόμενον ὄχι μόνον νὰ εὐγάλητις τὰ ἐξοδα τῆς καλλιεργείας, ἀλλὰ καὶ νὰ λάβῃ καὶ ὠφέλειαν.

Τὰ φυτὰ ταῦτα δύναται νὰ μεταφυτευθῶσιν ἐντὸς τῶν ἀμπελων, καὶ νὰ εὐδοκιμήσωσιν ἄριστα, ὅπου μάλιστα συνειθίζου νὰ ποτίζωσι τὰς ἀμπέλους, ἢ ὅπου ὑπάρχει ὕδωρ διὰ νὰ τὰς ποτίσωσιν. Ἐὰν ὁ ἰδιοκτῆτης δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ εὐγάλη ὅλας τὰς συκαμινέας ἀπὸ τὸ φυτόριον, δύναται νὰ εὐγάλη τὰς καλητέρας, τὰς δὲ λοιπὰς ἀραιωθείσας νὰ ἐγκεντρίσῃ κατὰ τὸν μᾶιον τοῦ ἐρχομένου ἔτους, τέσσαρα δάκτυλα ὑψηλότερον τῆς γῆς, καὶ νὰ κόψῃ τὸν ἐπάνω τοῦ ἐγκεντρίσματος κορμὸν, ὥστε, ὅταν μεταφυτευθῇ ἀκολούθως τὸ φυτὸν, τὸ μέρος, ὅπου ἐγένετο ἢ ἐγκέντρωσις, νὰ τεθῇ βαθύτερον τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, ὥστε ἂν ποτε κοπῇ τὸ δένδρον τῆς συκαμινέας, νὰ ἐξέρχεται νέον καὶ ἡμερον φυτόν. Ἡ προμήθεια λοιπὸν τῶν φυτῶν δὲν εἶναι δύσκολος. Καθ' ὃν τρόπον προεῖπομεν, ἕκαστος θέλει ἔχει ἐν φυτόριον εἰς τὴν διάθεσίν του, παρ' οὗ θέλει λαμβάνει φυτὰ ὡσάκις θέλει νὰ μεταφυτεύσῃ ἐντὸς τῶν ἀμπελων του. Καὶ ἂν δὲν εὐκολυνθῇ νὰ κάμη ταχέως τὴν φυτείαν, τὰ φυτὰ τῶν συκαμινεῶν δυναμοῦνται καὶ προοδεύου εἰς τὸ φυτόριον, ὥστε ἢ ἐκ τῆς βραδύτητος τῆς φυτεύσεως αὐτῶν ζημία εἰς τὸν ἰδιοκτῆτην δὲν εἶναι πολὺ σημαντικὴ. Ἄς ἐξετάσωμεν ἤδη τὸ περὶ ἐξόδων τῆς φυτεύσεως τῶν συκαμινεῶν ζήτημα.

Ἡ συκαμινέα εἶναι ἐπιπολαιόρριζος καὶ ἐπομένως δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ φυτευθῇ βαθέως, καὶ μάλιστα

οὔσα μικρά· θέλει λοιπὸν χρειασθῆ λακκος ἐνὸς ποδὸς βάθους, καὶ ὁμοίου πλάτους. Εἰς μόνος ἄνθρωπος, ἐργαζόμενος μάλιστα μετὸν λίσγον, δύναται νὰ κατασκευάσῃ διακοσίους λακκούς τὴν ἡμέραν, δύο δὲ ἄνθρωποι εἰς μίαν ἡμέραν δύνανται νὰ φυτεύσωσιν ἐν ἀνέσει τὰς διακοσίας ταύτας συκαμινέας. Θέλει ἐξοδεύσει λοιπὸν τρία ἡμεροκάματα διὰ τὴν φυτεῖαν διακοσίων συκαμινεῶν, τὰ τρία ἡμεροκάματα θέλουν ἰσοδυναμεῖ μετὰ τρεῖς, τέσσαρας ἢ πέντε δραχμάς. Ἀλλὰ καὶ ἕξ δραχμάς ἂν τὰ ὑπολογίσωμεν, θέλουν ἀναλογεῖ τρία λεπτά πρὸς ἐκάστην ρίζαν· τὸ ἐξοδὸν λοιπὸν τοῦτο δὲν εἶναι ἀνώτερον τῶν δυνάμεων ὅλων τῶν ἰδιοκτητῶν· ἀλλ' ἂν τέλος πάντων πολλοὶ δυσκολεύονται νὰ κάμωσι καὶ τὸ μικρὸν τοῦτο ἐξοδὸν, τὸ ὑλάχιστον ὅσοι ἰδιοκτῆται ἐργάζονται μόνοι τῶν δὲν ἦτο δίκαιον νὰ προσπαθῆσωσι νὰ ἐνεργήσωσι τὴν φυτεῖαν ταύτην, ἣτις ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης καὶ ἐξῆς κἀνὲν ἐξοδὸν δὲν ἀπαιτεῖ ἀπὸ τὸν ἰδιοκτήτην, ἐνῶ καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ κτήματος θέλει αὐξήσῃ αὕτη, καὶ ἐλπίδας μελλούσης προσόδου ἀσφαλούς θέλει τοῦ παρέχει;

Ἐλπίζοντες ὅτι τὸσαῦτα εἶναι ἱκανὰ νὰ πείσωσι τοὺς Ἕλληνας τὰ ἐπιδοθῶσι πλειότερον εἰς τὴν συκαμινοφυτεῖαν, ἐρχόμεθα νὰ δώσωμεν ὁδηγίας τινὰς περὶ τοῦ τρόπου τῆς σπορᾶς τῶν συκαμινεῶν καὶ τῆς ἀναγκαίας περιποιήσεως, διὰ νὰ ἐπιτύχωμεν, ὅσον ἐνεσται ταχύτερον, φυτὰ ἀρμόδια διὰ μεταφύτευμα.

1. Ἀμα ὠριμάσωσιν ἐντελῶς τὰ συκάμιννα, νὰ κουνήσῃ τις τὸ δένδρον τῆς συκαμινέας διὰ νὰ πέσουν ταῦτα κατὰ γῆς, ἢ ἐπὶ σινδόνας, ἂν θέλῃ νὰ μὴν κάμνη τὸν κόπον νὰ τὰ συνάγῃ ἀπὸ τὴν γῆν, καὶ μάλιστα,

ὅπου τὸ ἔδαφος δὲν εἶναι καθαρὸν. Τὰ συκάμιννα ταῦτα νὰ τὰ ζουλήσῃ μετὰ τὰς χεῖράς του ὥστε νὰ γένωσιν ὡς μία ζύμη νερούλη. Εἰς τὴν ζύμην ταύτην ἀναμιγνύει τριπλασίαν ποσότητα ἄμμου φιλωτάτης ἢ χρώματος φιλοῦ, ὥστε τὸ μίγμα τοῦτο νὰ μὴν ἔχη χονδρὰ τεμάχια ἐν ἑαυτῷ, καὶ νὰ δύναται νὰ σκορπισθῇ ῥιπτόμενον διὰ τῆς χειρός. Ἡ βραγιά, ἣτις μέλλει νὰ δεχθῆ αὐτὸν, πρέπει νὰ ἦναι καλῶς σκαμμένη καὶ κοπρισμένη, καὶ τὸ χῶμά της φιλοτριμμένον, ἀφοῦ δὲ καλῶς ἐξομαλυνθῇ ἢ ἐπιφάνεια αὐτῆς, νὰ ρίψῃ τὸν σπόρον προσέχων νὰ μὴν πέσῃ ἄλλοῦ πολὺς καὶ ἄλλοῦ ὀλίγος, μετὰ ταῦτα σκορπίζει ἐπὶ τῆς βραγιάς παλαιοκόπρι χωνευμένον καὶ φιλοτριμμένον, ὥστε νὰ σκεπάσῃ τὴν ἐπιφάνειαν ἕνα ἥμισυ μόνον δάκτυλον. Ἀμέσως μετὰ τὸ φύτευμα πρέπει νὰ ποτίσωσι τὴν βραγίαν διὰ σωλῆνος τρυπητοῦ, ὥστε νὰ μὴν ἀνακατώτῃ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς βραγιάς. Ἐὰν δὲν ἔχη τις τοιοῦτον ἐργαλεῖον δύναται νὰ βαντίσῃ μετὰ τρόπον προφυλακτικὸν διὰ νὰ μὴν κάμῃ κοιλώματα καὶ ἀνωμαλίας εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς βραγιάς. Ἐὰν ὁμοῦς ἔχη τις εἰς τὴν διάθεσίν του νερὸν διὰ νὰ ποτίσῃ διὰ τῆς αὐλακιάς, πρέπει νὰ καταβάλλῃ μεγίστην προσοχὴν εἰς τὸ πρῶτον πότισμα, νὰ τὸ κάμνη κατ' ὀλίγον, καὶ παραφυλάττων νὰ μὴν ἀφήσῃ τὸ νερὸν νὰ κάμῃ αὐλακιάς καὶ χαλάσματα ἐντὸς τῆς βραγιάς. Ἡ οὕτως ἀποκατασταθεῖσα βραγιά πρέπει νὰ ποτίζεται ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὥστε νὰ ὑπάρχῃ μετρία μὲν ἀλλὰ διαρκὴς ὑγρασία· εἰς ὀκτῶ ἡμέρας ὁ σπόρος φυτρώνει, ἀλλὰ τὸ πότισμα πρέπει καὶ πάλιν νὰ ἐξακολουθῇ καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ θεροῦς.

Ἐὰν θέλη τις νὰ σπείρῃ κατὰ σειρὰς τὸν σπόρον τῶν συκαμινεῶν, ἀφοῦ ζουλήσῃ τὰ συκάμινα καὶ τὰ κάμη ὡς ζύμην νερούλην, ὡς προείπομεν, καὶ ἀφοῦ προετοιμάσῃ ὡς ἀνωτέρω τὴν βραγιάν, κάμνει ἐπὶ τῆς βραγιᾶς κατὰ πλάτος μικρὰς αὐλακιάς ἀπεχούσας τέσσαρας πεντεδακτύλους ἀπ' ἀλλήλων καὶ ἐχούσας ἕως ἐν δάκτυλον βάθος, ἔχει δὲ κομμένας μαλίνους κλωστὰς ἴσας μὲ τὰς αὐλακιάς, τὰς ἀνακατόνει ἐντὸς τῆς ζύμης τοῦ σπόρου, ὥστε κολλοῦν ἐπ' αὐτῶν ἱκανοὶ κόκκοι τοῦ σπόρου, καὶ τὰς θέτει ἀκολούθως εἰς τὴν αὐλακίαν, τὴν ὁποίαν σκεπάζει μὲ τὸ περὶ τὰς πλευρὰς αὐτῆς χῶμα, ὥστε ἡ κλωστή αὕτη νὰ σκεπασθῇ ἡμισυ μόνον δάκτυλον ἀπὸ τὸ χῶμα. Τὰς βραγιὰς ταύτας τὰς περιποιεῖται ὡς ἀνωτέρω ἐξεθέσαμεν καὶ ὁ σπόρος φυτρώνει κατὰ γραμμὰς. Ὁ τρόπος οὗτος τῆς σπορᾶς ἔχει τὴν εὐκολίαν τοῦ βοτανίσματος, καὶ εἶναι ἀναγκαιότατος εἰς τόπους ὅπου φυτρώνουν πολλὰ χόρτα.

Εἴτε κατὰ τὸν ἕνα τρόπον, εἴτε κατὰ τὸν ἄλλον γένῃ ἡ σπορὰ, τὸ βοτάνισμα πρέπει νὰ γίνεται συχνότατα, ὥστε ὀλοτελῶς νὰ μὴν ὑπάρχῃ χόρτον μεταξὺ τῶν συκαμινεῶν. Βοτανίζων τις ἡμπορεῖ νὰ εὐγάλη καὶ μερικὰ φυτὰ συκαμινεῶν ὅπου ταῦτα εἶναι πυκνά. διὰ νὰ τὰ ἀραιώσῃ, καὶ νὰ εὐδοκιμήσῃ καλῆτερον. Ἐὰν ἡ γῆ εἶναι καλῶς καλλιεργημένη καὶ κοπρισμένη, ποτισθῇ δὲ ἐγκαίρως καὶ βοτανισθῇ ἡ βραγιὰ, αἱ συκαμινεαί, μάλιστα ἂν ἦναι ὀπωσοῦν ἀραιαί, ἡμποροῦν ν' ἀποκτήσουν μέχρι τοῦ φθινοπώρου ἕως ἡμίσεως μέτρου ὕψος αἱ προθυμότεραι, καὶ ἀνάλογον χονδρότητα.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς μαρτίου τοῦ ἐπομένου ἔτους, ὅτε εἶναι ὁ κατάλληλος καιρὸς τῆς ἀραιώσεως τῶν συκα-

μινεῶν, καλλιεργεῖ καλῶς τὸν τόπον, ὅπου θέλει νὰ μεταφυτεύσῃ ταύτας, τὸν κοπρίζει καλῶς, τὸν διαιρεῖ εἰς βραγιὰς ἐχούσας τριῶν μέτρων μῆκος καὶ ἐνὸς πλάτος, καὶ φυτεύει ἐν αὐταῖς τὰς συκαμινεὰς κατὰ γραμμὰς, ἀπεχούσας ἀλλήλων δώδεκα ἕως δεκαπέντε ἑκατοστὰ τοῦ μέτρου, ἢ θέτων ὀκτῶ μὲν σειρὰς κατὰ πλάτος, εἰκοσιτέσσαρας δὲ κατὰ μῆκος· ἐὰν ἔχη σκοπὸν νὰ τὰς ἐγκεντρίσῃ εἰς τὸν τόπον, ἡμπορεῖ νὰ τὰς φυτεύσῃ ἀραιότερα, ἐὰν δὲ θέλει νὰ τὰς μεταφυτεύσῃ ἀκεντρώτους, δύναται νὰ τὰς φυτεύσῃ ὀλίγον πυκνότερα.

Καὶ αἱ βραγιαὶ αὗται πρέπει νὰ ποτίζωνται, νὰ σκαλίζωνται καὶ νὰ βοτανίζωνται συνεχῶς· διότι ἀπὸ τὴν καλλιέργειαν πρόκειται νὰ γένῃ ἡ πρόοδος τῶν συκαμινεῶν ταχύτερα. Τὸ ἐπόμενον ἔτος, κατὰ τὸν μάιον καὶ ἰούνιον, δύναται νὰ ἐγκεντρίσῃ τὰς συκαμινεὰς. Ὁ ἐγκεντρισμὸς αὐτῶν γίνεται πολὺ εὐκολα, ἀρκεῖ δύο τρεῖς φορὰς νὰ παρατηρήσῃ τις μετὰ προσοχῆς καὶ δύναται νὰ πράττῃ τὴν ἐργασίαν ταύτην πρὸς διασκέδασιν. Ὅταν κάμη τὸ ἐγκέντρισμα, δύο δάκτυλα τὸ πολὺ ὑψηλότερα τοῦ δέματος τοῦ ἐγκεντρίσματος κόπτει τὸν κορμὸν τῆς συκαμινεᾶς, καὶ ἐξακολουθεῖ τὸ πότισμα καὶ βοτάνισμα. Ὑστερον ἀπὸ τὴν ἐποχὴν ταύτην, ἔχει πάντοτε συκαμινεὰς εἰς τὴν διάθεσίν του ἀνεξόδως, καὶ δύναται νὰ φυτεύῃ ὅσάκις λαμβάνει ἀνάγκην.

Ὅταν λοιπὸν τοσοῦτον εὐκόλως δύναται νὰ κατορθώσῃ τις φυτόριον συκαμινεῶν, δὲν εἶναι ἀδικὸν νὰ μὴν ἐνασχοληθῇ εἰς τοῦτο; Ἡμεῖς συνιστῶμεν τὸ πρᾶγμα εἰς τοὺς νοημονεστέρους τῶν ἰδιοκτητῶν, καὶ τοὺς προτρέπομεν, καὶ ἂν πραγματικῶς δὲν ἔχουν σκοπὸν

νά κάμουν συκαμινοφυτεΐαν, τοῦλάχιστον νά ἐργασθῶ-
σιν εἰς τὴν σύστασιν φυτορίων τοιούτων· διότι ὁ κό-
σμος πείθεται μᾶλλον διὰ τοῦ παραδείγματος παρά
διὰ τῆς διὰ λόγων προτροπῆς· διὰ τοῦτο νομίζομεν
πολύ ἀναγκαῖον νά ἐπιχειρήσωσι τινὲς ἀμέσως τὴν
σύστασιν τοιούτων φυτορίων. Ὅστις ἀπὸ τοῦδε ἐπι-
χειρήσῃ, θέλει κερδήσῃ ἐν ἔτος, σπέρνων ἀμέσως ἐντὸς
τοῦ μαΐου καὶ ἰνίου, ὅτε εἶναι ἐποχὴ τῆς ὠριμότη-
τος τῶν συκαμίνων. Ἐχων δὲ τὸ φυτὸν ἕτοιμον καὶ
ἀνέξοδον τρόπον τινὰ, θέλει εὑρεῖ καὶ καιρὸν καὶ εὐκο-
λίαν νά κάμῃ τὴν συκαμινοφυτεΐαν.

ΠΕΡΙ ΚΟΠΡΙΣΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΑΓΡΩΝ ΔΙΑ ΠΑΡΑΧΩ-
ΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΧΛΩΡΩΝ ΧΟΡΤΩΝ.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ χρῆσις τῆς κόπρου πρὸς βελτίω-
σιν τῶν ἀγρῶν δὲν λαμβάνει χώραν εἰς τὴν Ἑλλάδα
εἰμὴ περὶ τὰς πόλεις μόνον, καὶ ὡς πρὸς τὰ περιβό-
λια, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ζητοῦμεν ν' ἀπολαύσωμεν δύο καὶ
τρία ἀλληλοδιαδόχως προϊόντα. Ὡς πρὸς τοὺς δημη-
τριακοὺς καρποὺς κάνεις ἴσως δὲν ἔκαμε χρῆσιν τῆς
κοπρίας, διότι ὑπαρχούσης ἀφθονίας γαιῶν πανταχοῦ
σχεδὸν τῆς Ἑλλάδος, ἕνεκα τῆς ὀλιγανθρωπίας τῶν
κατοίκων, δὲν σπέρνουσι ποτὲ ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν ἀγρὸν
πολλὰ κατὰ συνέχειαν ἔτη. Ὅταν δὲ ὁ ἀγρὸς μένῃ
δύω καὶ τρία ἔτη ἀκαλλιέργητος, ἀποκτᾶ νέας πρὸς
καρποφορίαν δυνάμεις ἐκ τῆς ἀτμοσφαίρας, ἥτις ἀπο-
θέτει τὰς ἀναγκαΐας πρὸς καρποφορίαν οὐσίας. Εἰς
τὴν Εὐρώπην ὅμως ὅπου ὁ ὑπερβάλλον πληθυσμὸς
τῶν κατοίκων ἀναγκάζει τοὺς γεωργοὺς νά καλλιερ-
γῶσιν ἀδιακόπως τοὺς αὐτοὺς ἀγροὺς, καὶ νά ἐπιχει-

ρήσωσι καὶ τὴν καλλιέργειαν γαιῶν ἀνεπιδέκτων σχε-
δὸν καρποφορίας, προέβησαν εἰς τὴν χρῆσιν τῆς κοπρίας
καὶ πολλῶν ἄλλων γαιοποχυντικῶν οὐσιῶν, ὅπου ἡδύ-
νητο νά προμηθεύωνται τοιαύτας, καὶ εἰς δοκιμὰς δια-
φόρων μέσων, τὰ ὁποῖα ἡδύναντο νά βελτιώσωσι τὴν
κατάστασιν τῶν ἀγρῶν, εἴτε ἂν οὗτοι ἦσαν ἐξ ἀρχῆς
ἀγόνου φύσεως, εἴτε ἂν ἐξηντλήθη ἡ δυνάμις των ἐκ
τῆς διηνεκοῦς σποράς. Μεταξὺ πολλῶν πρὸς βελτίω-
σιν τῶν ἀγρῶν μέσων, ἅτινα εἰς διάφορα μέρη μετε-
χειρίσθησαν, ἐν ἔλλυσε περισσότερον τὴν προσοχὴν
ἡμῶν, καὶ περὶ τοῦτου θέλομεν δημοσιεύσει ἀποσπά-
σματά τινα ἐκ διαφόρων ἑφημερίδων. Εἶναι δὲ τοῦτο
τὸ εἰς τοὺς ἀγροὺς παράχωμα τῶν χλωρῶν χόρτων,
τὸ ὁποῖον ἰσοδυναμεῖ σχεδὸν μ' ἓν καλὸν κόπρισμα.
Εἰς πολλὰ ὄρεινὰ χωρία καὶ δύσβατα, ὅπου ἡ προμή-
θεια τῆς κοπρίας εἶναι δύσκολος, ἡ δὲ μετακόμισις
αὐτῆς, ἂν τυχὸν γένη προμήθεια, εἰς ἀγροὺς κειμένους
μακρὰν τῶν κατοικιῶν εἶναι ἐπίπονος καὶ πολυέξοδος,
τὸ μέσον τοῦ διὰ παραχώματος χλωρῶν χόρτων κο-
πρίσματος τοῦ ἀγροῦ ἀποβαίνει τὸ μόνον καταφύγιον.
Συνιστῶμεν λοιπὸν τὴν χρῆσιν τοῦ μέτρου τούτου εἰς
ὅλους ὅσοι εὐρίσκονται εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην.

Ἴδου τὰ ἀποσπάσματα.

Α'.

Ὁ σοφὸς ἀγρονόμος (ὁ Κ. Νεσβίτης) ἔκαμε πρῶτον
τὴν παρατήρησιν ὅτι τὰ φυτὰ ἔλκουν τὰ στοιχεῖα τῆς
τροφῆς αὐτῶν ἀπὸ μὲν τὸν ἀέρα διὰ τῶν φύλλων, ἀπὸ
δὲ τὴν γῆν διὰ τῶν ριζῶν των, καὶ ὅτι ὁ ἀὴρ χορηγεῖ

εἰς αὐτὰ τὴν μεγαλητέραν ποσότητα τῶν στοιχείων τούτων. Ἀνέφερον ὡς παράδειγμα γαίας τῆς Σκωτίας ὀλίγον καρποφόρους, αἵτινες φυτευθεῖσαι ἀπὸ πεύκας καὶ ἐλάτους, ἔχουν πλειοτέραν φυτικὴν οὐσίαν παρ' ὅσην εἶχον πρὶν φυτευθῶσι, μολονότι μετὰ τὸ φύτευμα ἐξήχθη ἀπ' αὐτὰς πολὺ πλῆθος ξύλων.

Ἀκολούθως προέβη εἰς τὴν ἐπιθεώρησιν τῶν διαφορῶν μέσων, ὅσα μεταχειρίζονται διὰ νὰ εὐκολύνωσι τὴν αὔξησιν τῆς εὐφορίας. « Σκοπὸς τῆς γεωργίας εἶναι, εἶπε, νὰ εὐκολύνωμεν τὸ νὰ εἰσχωρήσωσι διὰ τῶν πόρων τοῦ χώματος τὸ ἀμμωνιακὸν καὶ ἄλλαι οὐσίαι, ἐξ ὧν συνίσταται ἡ ἀτμοσφαῖρα. Αἱ οὐσίαι αὗται ὄχι μόνον συντελοῦν νὰ τρέψωσι τὰ ἀπορροφούντα αὐτὰς φυτὰ, ἀλλ' ἀκόμη ἐνεργοῦν καὶ εἰς τὰς μεταλλικὰς ὕλας καὶ τὰς κατασταίνουσι εὐδιαλύτους. Τὸ νὰ ἀφίνουσι ἄσπαρτα τὰ χωράφια δι' ἓν ἢ καὶ πλειότερα ἔτη, δὲν γίνεται δι' ἄλλον σκοπὸν, εἰμὴ διὰ νὰ ἐπιτρωρεῦθωσιν εἰς τὸ χῶμα αἱ ὕλαι ὅσαι εἶναι ἀναγκαῖαι διὰ νὰ ἐπιταχύνωσι τὴν αὔξησιν τῶν φυτῶν, τοῦτο ἀναλογεῖ μὲ ἓν κόπρισμα διὰ τοῦ ἀέρος.

« Ἄς μεταβῶμεν ἤδη εἰς ἄλλο πολὺ σπουδαῖον ἀντικείμενον, τὸ παράχωμα τῶν χλωρῶν χόρτων. Ἡ κόπρος εἶναι ἓν τῶν ὧν οὐκ ἄνευ εἰς τὴν γεωργίαν. Ὅλοι γνωρίζομεν εἰς τί συνίσταται, καὶ ὅλοι ἠκούσαμεν ἀπὸ τοὺς γεωργοὺς ὅτι οὐδεμία ἄλλη γαιοπαχυντικὴ ὕλη δύναται νὰ συγκριθῇ μετ' αὐτῆς. Δὲν ἀντικρούω τὴν περὶ κοπρίας ἀγαθὴν ὑμῶν ἰδέαν, ἐξ ἐναντίας σὰς παρακινῶ νὰ δώσετε νέαν μέθοδον εἰς τὴν παλαιάν, τὴν ὁποίαν ἀκολουθεῖτε. Ἐλπίζω νὰ σὰς ἀποδείξω ὅτι ἂν ἡ κόπρος εἶναι ὠφέλιμος εἰς τὰς γαίας, δὲν εἶναι μο-

λοντοῦτὸ μόνον αὐτῆ. Ἡμποροῦμεν νὰ εὐρώμεν καὶ ἄλλα πράγματα τῶν ὁποίων τινὰ εἶναι μάλιστα καὶ καλλήτερα.

Εἴκοσι τόνοι τουρνέπης (εἶδος κράμβης) ἐσθιόμενοι ἀπὸ τὰ πρόβατα ἐπὶ ἀγροῦ ἑνὸς στρέμματος, χωρὶς νὰ δοθῇ εἰς ταῦτα ἄλλη τροφή, δίδουν ὀλιγωτέραν παχύτητα εἰς τὴν γῆν, παρὰ ὁμοίᾳ ποσότης τοῦ αὐτοῦ φυτοῦ, ὅταν κοπῇ καὶ παραχωθῇ εἰς ὁμοίᾳς ἐκτάσεως ἀγρόν. Ἡ δὲ γνώμη μου αὕτη ἐπιβεβαιουταὶ ἀπὸ τὴν πείραν καὶ ὄχι μόνον εἰς ἓν τόπον, ἀλλ' εἰς πολλοὺς. »

B'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΚ ΤΩΝ ΛΟΥΠΙΝΩΝ ΩΦΕΛΕΙΑΣ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΑΓΡΟΥΣ.

Ἡ μεγαλητέρα σημαντικότης τῶν λουπίνων συνίσταται ἐν γένει εἰς τὴν διπλὴν ιδιότητα, τὸ νὰ ἦναι ἐν ἐκ τῶν χόρτων, ἅτινα πλειότερον βελτιοῦσιν τὴν κατάστασιν τῶν ἀγρῶν, καὶ νὰ ἐπιτυγχάνωσιν εἰς τόπους τόσοσι πτωχοὺς, τόσοσι ἀμμώδεις καὶ ξηροὺς, εἰς ὁποίους κἀνὲν ἄλλο χόρτον δὲν βλαστάνει. Παράγοντες οὕτω τὸ πρῶτον χόρτον, ἐπιτυγχάνομεν καὶ τὴν πρώτην γαιοπαχυντικὴν οὐσίαν.

Εἰς τὰς ἐκ κίτρινου ἄμμου συνισταμένας γαίας ἐν τῇ Βρανδεμβούργῃ τῆς Πρωσίας, ὅπου ἄλλοτε ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἐφύοντο ἄθλια τινὰ χόρτα, καὶ εἰς τὰς ὁποίας δὲν ἠδύνατό τις ν' ἀποδώσῃ οὐδὲ τὸ ὄνομα νομῆ, κατὰ τὰ τελευταῖα δέκα ἔτη καλλιεργοῦν ἐναλλάξ τὰ κίτρινα λούπινα, τὰ ὁποῖα παραχώνουν κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ ἀνθίσματος, καὶ τὴν σίκαλιν, ἥτις ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος

γίνεται καλητέρα, ἀκολούθως ἀνεφύησαν καὶ ἕτερα χόρτα καὶ τὸ χῶμα ἀπέβη κατάμαυρον ἀπὸ τὴν φυτικὴν γῆν (humus). Τὰ λούπινα τὰ μετεχειρίσθησαν ὡς παχυντικὴν ὕλην τῶν ἀγρῶν πρὸς σπορὰν βρώμης, κριθῆς καὶ γαιομήλων.

Ὅταν θέλωσι νὰ μεταχειρισθῶσι τὰ κίτρινα λούπινα πρὸς πάχυνσιν τοῦ ἀγροῦ, τὰ παραχώνουσι ὅταν οἱ πρὸς τὰ κάτω λοβοὶ ἀρχηνοῦν νὰ μαυρίζουσι, τὰ δὲ ἐπάνω μέρη τοῦ χόρτου εἶναι εἰς πλήρη ἀνθισιν· τὰ παραχώνουσι δὲ μὲ τὸ ἄροτρον.

Ἐνίοτε μεταχειρίζονται τὰ λούπινα καὶ ὡς χλωρὸν χόρτον ἐν τῷ μεταξὺ καὶ ἄλλων χόρτων. Κόπτουσι καθ' ἡμέραν ὅσον χόρτον χλωρὸν χρειάζονται ἕως εἰς τὰ μέσα τοῦ χειμῶνος.

Γ'.

Εἰς τὰ περίεξ τῆς Φραγκφόρτης γεωργός τις ἀπολέσας τοὺς βόας του ἐκ τῆς περιπνευμονίας, δὲν ἠθέλησε ν' ἀγοράσῃ ἀμέσως ἄλλους. Ὅσα λαθούρια λοιπὸν καὶ τριφύλλια εἶχε σπαρμένα διὰ τροφήν τῶν ζώων του τὰ ἐπαράχωσεν εἰς τοὺς ἀγρούς, ὁ δὲ σῖτος τὸν ὁποῖον ἀκολούθως ἔσπειρεν ἐγένετο πολὺ καλῆτερος τῶν παρακειμένων, οἵτινες ἐσπάρησαν εἰς ἀναπαυμένας καὶ κοπρισμένας γαίας.

Εἰς τὰς Ἠνωμένας ἐπαρχίας τῆς Ἀμερικῆς ὅσοι ἐκ τῶν γεωργῶν δὲν ἔχουσι ζῶα, εἴτε δι' ἔλλειψιν τῶν εἰς τὴν ἀγορὰν αὐτῶν ἀναγκαιούτων κεφαλαίων, εἴτε δι' ἔλλειψιν τῶν πρὸς φύλαξιν αὐτῶν ἀρμοδίων οἰκοδομῶν, παραχώνουσι τὸ τριφύλλιον εἰς τοὺς ἀγρούς πρὶν ἀνθίσῃ, ὁ δὲ μετὰ τοῦτο σπειρόμενος σῖτος γίνεται ἀξιολογώτατος.

Δ'.

Ὁ Κ. Ἀνάτζης, διευθυντῆς τῆς Ὀχενχέιμης, παραχῶσας εἰς τὸν ἀγρὸν χλωρὸν τὸ χόρτον τοῦ τριφυλλίου του, ἐπέτυχεν νὰ θερίσῃ σῖτον καλῆτερον, παρ' ὁποῖον ἔλαβεν ἀπὸ ὁμοῖον ἀγρὸν, ὄντα ἀνάπαυμα καὶ κοπρισμένον.

Ε'.

Ὁ διδάκτωρ Ἐϊνχόρν ἔκαμεν ὑπολογισμὸν τοῦ εἰς τοὺς κίτρινους θέρμους, λούπινα (Lupin jaune) περιεχομένου ἀζώτου, καὶ εὔρεν ὅτι τὸ χόρτον τοῦτο περιέχει πλειότερον ἀζώτον παρὰ τὴν κόπρον τῶν ζώων. Λόγω λοιπὸν τοῦ ἀζώτου ἐν κόπρισμα διὰ λουπίνων εἶναι καλῆτερον παρὰ κόπρισμα μὲ συνήθη κοπρίαν προσθέτει ὁμοῦς ὅτι ἡ κόπρος τῶν ζώων, ἐκτὸς τοῦ ἀζώτου, περιέχει καὶ μεταλλικὰς οὐσίας, ἀναγκαίας εἰς τὴν βλάστησιν καὶ προαγωγὴν τῶν φυτῶν, περιστέρας παρὰ τὰ κίτρινα λούπινα. Ἐν τοσοῦτω, καὶ ὡς πρὸς τὰς μεταλλικὰς οὐσίας, τὰ κίτρινα λούπινα περιέχουσι πλειότερας παρὰ τὰ λοιπὰ φυτὰ, ὅσα μεταχειρίζονται εἰς κόπρισμα, διὰ τοῦτο εἶναι καὶ ὠφελιμώτερα. Αἱ ρίζαι των εἰσδύουσαι εἰς τὸ βάθος ἔλκουσι τὰς ὕλας ταύτας ἀπὸ τὸ χῶμα τὸ κατωτέρω τοῦ καλλιεργουμένου, ὡς πράττει τοῦτο καὶ ἡ μηδικὴ πόα (τριφύλλιον), καὶ τὰς φέρουσι εἰς τὸ ἀνωτέρω στρώμα τῆς γῆς, ὅπου χρησιμεύουσι διὰ νὰ καταστήσωσιν ἀφθονωτέραν τὴν καρποφορίαν φυτῶν, τὰ ὁποῖα δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐλκύσωσι ταύτας ἀπὸ τὸ βάθος τῆς γῆς.

Τὰ κίτρινα λούπινα μεταχειρίζονται καὶ πρὸς τρο-

φῆν τῶν προβάτων· κόπτουσι τὸ χόρτον τοῦτο, καί, ἀφοῦ στεγνώσῃ, τὸ συσσωρεύουσιν εἰς σωροὺς τεσσάρων μέτρων περίπου ὕψους καὶ πέντε πλάτους· καὶ τὸ σκεπάζουσι μὲ καλάμιαν σίτου ἔχουσαν ἑνὸς μέτρου πάχος· μετὰ ἐξ ἑως ὀκτῶ ἑβδομάδας τὸ χόρτον τοῦτο γίνεται κατάλληλον πρὸς τροφήν τῶν προβάτων.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΞ ΑΣΦΟΔΕΛΩΝ (ΣΦΕΡΔΟΥΚΛΙΩΝ)
ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ (ΡΑΚΙΟΥ)

Ἡ ἀσθένεια τῶν ἀμπέλων ἔκαμε νὰ ζητήσωσιν ἄλλα προϊόντα πρὸς κατασκευὴν πνεύματος (ράκιου), ἐν τῶν ὁποίων ὑπῆρξε καὶ ὁ ἀσφόδελος, (σφερδοῦκλι). Ἡ ἐξαγωγή αὐτοῦ τοσοῦτον μᾶλλον ὠφέλιμος ἀπέβη, καθόσον, ἐνῶ προμηθεύεται ὕλη πρὸς κατασκευὴν πνεύματος, καθαρίζεται καὶ ἡ γῆ ἀπὸ τὸ φυτὸν καὶ καθίσταται καταλληλοτέρα πρὸς καλλιέργειαν. Ἴδου τί λέγεται περὶ αὐτοῦ εἰς γαλλικὰς γεωργικὰς ἐφημερίδας.

«Αἱ ῥίζαι τοῦ φυτοῦ τούτου, ἐξαχθεῖσαι τῆς γῆς κατὰ τὸν δεκέμβριον, περιεῖχον 18 τοῖς ἑκατὸν ὕλην ἐπιδεκτικὴν νὰ μετασχηματισθῇ εἰς ζάχαρην ὁμοίαν μὲ τὴν τῆς σταφυλῆς διὰ τοῦ μέσου τῆς θερμάνσεως καὶ τῶν ὀξέων. Κατασκευάζεται δὲ πνεῦμα διαυγὲς καὶ εὐάρεστον εἰς τὴν γεῦσιν καὶ εἰς τὴν ὄσφρησιν, διὰ τῶν ἐξῆς τρόπων.

1. Νὰ πλυθῶσιν αἱ ῥίζαι· 2· νὰ συνθλασθῶσιν ὄχι τόσον πολὺ διὰ λίθου, ὅποτος ὁ τῶν ελαιοτριβείων. 3· νὰ ἐκθλιφθῶσι διὰ πιεστηρίου ἕως νὰ ἐξέλθῃ ὑγρὸν ἕως 60 ἢ 65 τοῖς ἑκατὸν, δεικνύον δέκα ἢ δώδεκα βαθμοὺς τοῦ ἀραιομέτρου τοῦ Βωμσίου· 4. Νὰ τεθῇ τὸ ὑγρὸν εἰς βουτσία. Τὸ ὑγρὸν τοῦτο, ἀναλόγως τῶν

ρίζων ἐξ ὧν παρήχθη, ἔχον φυσικὰ ζαχαρώδη οὐσίαν, ἔρχεται εἰς ἀναβρασμὸν, ὅταν εὐρίσκεται εἰς θερμοκρασίαν 25 ἕως 30 βαθμῶν, ἢ ἄλλως πρέπει νὰ μορφώσῃ κατ' ἀρχὰς τὴν ζάχαρην διὰ τοῦ ἀναβρασμοῦ καὶ τῆς εἰς τὸ θερμὸν ὑγρὸν προσθήκης μικρᾶς ποσότητος θειικοῦ ὀξέος, ἔπειτα νὰ προκαλέσουν τὸν ἀναβρασμὸν βάλλοντες ἐν αὐτῷ ζύμην ἐκ βίρας.

5. Νὰ εὐγάλουν τὸ πνεῦμα μὲ τὰ ἀγκεῖα, μὲ τὰ ὁποῖα συνήθως εὐγάζουσι τὸ οἰνόπνευμα ἀπὸ τὰ κρασία ἢ τὰ τζίπουρα. Ἐκατὸν λίτραι τοιοῦτου εἰς ἀναβρασμὸν ὑπάρχοντος ὑγροῦ παράγουν ὀκτῶ λίτρας πνεύματος. Ἐπειδὴ αἱ ῥίζαι τοῦ ἀσφοδέλου δὲν διατηροῦνται καλῶς, καὶ μάλιστα ὅταν ἦναι κτυπημέναι ἀπὸ τὰ ἐργαλεῖα τῶν ἐξαγόντων αὐτὰς ἐργατῶν, πρέπει νὰ τὰς μεταχειρισθῇ τις ὅσον ἔνεστι συντομώτερον.

ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΤΟΥ ΚΕΡΑΣΟΠΝΕΥΜΑΤΟΣ.

Ὅταν τὰ κεράσια ὠριμάσῃ καλῶς, τὰ συναζου τὸ πρῶτ εἰς καιρὸν στεγνόν, καὶ ἀφοῦ σηκωθῇ ἡ δρόσος, κόπτου μόνον τὸν καρπὸν, ἀφίνοντες τὰς οὐράς εἰς τὸ δένδρον. Ἀφοῦ συναχθοῦν τὰ κεράσια τὰ βάζου εἰς κάδην, ἢ εἰς βαρέλιον μὴ ἔχον φούνημα ἀπὸ τὸ ἑν μέρος, ἔπειτα τὰ ἀφίνου ἐξ ἑβδομάδας ἕως δύο μῆνας διὰ νὰ βράσουν. Ὅταν τὸ βράσιμον φθάσῃ εἰς τὸν ἀνήκοντα βαθμὸν, τὸ ὁποῖον γνωρίζεται ἀπὸ τοὺς ἀφροὺς, οἵτινες σχηματίζονται καὶ κινοῦνται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς κάδης ἢ τοῦ βαρελίου, καὶ ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν ζωύφιων τὰ ὁποῖα περιτριγυρίζου ἐπ' αὐτῶν, ἐπιχειροῦν νὰ τὰ κατασκευάσουν πνεῦμα (νὰ τὰ εὐγάλουν ῥακί) διὰ τῶν συνήθων μέσων.

Διακόσσαι οκάδες κερασίων οὔτω διατεθειμένοι, δίδουν τριάκοντα οκάδας κερατόπνευμα· αἱ δὺν πρώται οκάδες ἔχουν πλειότερον πνεῦμα, ἀλλ' αἱ δὺν τελευταῖαι ἔχουν ὀλιγώτερον· ἐνούμεναι ὅμως ὁμοῦ ἀποτελοῦν τὸν βαθμὸν 21, ὅστις εἶναι ὁ κατάλληλος πρὸς χρῆσιν.

ΠΕΡΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΠΟΡΟΥ ΤΩΝ
ΜΕΤΑΕΟΣΚΩΛΗΚΩΝ.

Ὁ σπόρος διὰ νὰ διατηρηθῇ ἀβλαβῆς, πρέπει νὰ φυλάττεται εἰς δωμάτιον, κείμενον πρὸς ἄρκτον, καὶ ἀνεπίδεκτον μεταβολῶν τῆς θερμοκρασίας· δὲν πρέπει δὲ νὰ ἦναι οὐδὲ ὑγρὸν, διότι ἡ ὑγρασία γεννώσασα μούχλαν ἐπὶ τοῦ σπόρου γίνεται αἰτία ἀσθενείας εἰς τοὺς ἐξ αὐτοῦ γεννηθησομένους σκώληκας, μάλιστα, ἂν ἐπὶ πολὺ διαμείνῃ εἰς τοιοῦτον μέρος, χάνει ὀλοτελῶς τὴν γονιμότητά του (δὲν ἀνοίγει). Δὲν πρέπει δὲ νὰ ἦναι καὶ ὑπερβολικὸν ψύχος, ὁποῖον ἐπιφέρει πάγον. Ἡ θερμοκρασία τοῦ δωματίου πρέπει νὰ ἦναι 14 ἕως 15 βαθμῶν τοῦ θερμομέτρου τοῦ Ρεωμόρου.

Ἐὰν ὁ σπόρος ἦναι κολλημένος εἰς τὰ πανία, ὅπου τὸν ἐγέννησαν αἱ ἀναμέλαι, ἀρκεῖ νὰ ἐνώσῃ τις τὰς τέσσαρας ἄκρας τοῦ πανίου μὲ μίαν καρφίτζαν, καὶ νὰ τὸ κρεμάσῃ ἀπὸ σύρμα σιδηροῦν. Ἐὰν ὁ σπόρος ἐξέκολλησεν ἀπὸ τὸ πανίον, πρέπει νὰ τὸν ἀποθέσῃ εἰς κουτία, τῶν ὁποίων ὁ πάτος νὰ ἦναι ἀπὸ κανάθειον (canenas) ὡς τὸ κόσκινον, τὸ δὲ βάθος αὐτῶν νὰ μὴν ἦναι πλειότερον τῶν τεσσάρων ἢ πέντε χιλιοστῶν τοῦ μέτρου. Τὰ κουτία ταῦτα πρέπει νὰ σκεπασθῶσι μὲ ὁμοίον κανάθειον, καὶ νὰ κρεμασθῶσιν

εἰς τρόπον ὥστε οἱ ποντικοὶ νὰ μὴν δύνανται νὰ τὸν βλάψωσιν. Ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν παρατηροῦν μὴν ἐπειράχθῃ ὁ σπόρος ἀπὸ ζυῶφια, ὑγρασίαν ἢ ἄλλας αἰτίας. Οὔτω πρέπει νὰ φυλάττεται ὁ σπόρος καθ' ὅλον τὸ χειμῶνα· ὅταν ὅμως ἡ θερμότης αὐξήσῃ καὶ φθάσῃ εἰς τὸν 15 βαθμὸν, τότε τὸν σπόρον πρέπει νὰ τὸν μεταφέρῃ τις εἰς ὑπόγειον, ἀερικὸν ὁμῶς καὶ στεγνόν, ὅπου νὰ τὸν φυλάξῃ ἕως οὗ ἔλθῃ ὁ καιρὸς τοῦ ἀνοίγματος.

Ὅταν ὁ σπόρος δὲν ἦναι καλὸς, οἱ ἐξ αὐτοῦ γεννώμενοι σκώληκες ὑποπίπτουν εἰς ἀσθενείας καὶ καταστρέφονται.

ΠΩΣ Ν' ΑΠΟΚΤΑ ΤΙΣ ΟΠΟΙΟΝ ΟΠΩΡΟΦΟΡΟΝ ΘΕΛΕΙ.

« Γεωργική τις ἐφημερίς ἀναφέρει ἀνακάλυψιν τινα ἄρκετὰ οὐσιώδη, διὰ τὴν γεωργίαν· εἶναι δὲ αὕτη πῶς νὰ παράγῃ ὀπωροφόρον τι δένδρον χωρὶς νὰ μεταχειρισθῇ τὴν ἐγκέντρισιν. Λαμβάνει τις ἓνα καλὸν βλαστὸν μηλέας ἢ ἀπιδέας κτλ. τὸν ὁποῖον ἐμπήγει εἰς ἓν γαιόμηλον, καὶ οὔτω βαλμένον εἰς τὸ γαιόμηλον τὸν φυτεύει εἰς τὴν γῆν, εἰς τρόπον ὥστε τέσσαρα ἕως πέντε δάκτυλα μόνον νὰ ἐξέχῃ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ἢ κορυφῇ τοῦ βλαστοῦ. Ἐντὸς ὀλίγου ὁ βλαστὸς κάμνει ρίζας, βλαστάνει καὶ κατανατᾷ νὰ γένη ὠραῖον δένδρον, καὶ καρποφορεῖ ἀξιόλογα.

ΙΧΘΥΕΛΑΙΟΝ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΖΟΜΕΝΟΝ ΠΡΟΣ
ΠΑΧΥΝΣΙΝ ΤΩΝ ΚΤΗΝΩΝ.

Νέα ἐφαρμογὴ τοῦ ἐκ τοῦ ἥπατος τοῦ σιλοῦρου (μουρούνας) κατασκευαζομένου ἐλαίου, ἐγένετο ἐν Ἀγ-

γλία, τὴν ὁποίαν πρέπει ν' ἀναγγείλωμεν διὰ τὸ περιέργειον.

Κατὰ προτροπὴν ἰατροῦ τινος εἰς κτηνοτρόφος μετεχειρίσθη τὸ ἔλαιον τοῦ ἥπατος τοῦ σιλοῦρου διὰ νὰ ἐπιταχύνη τὴν πάχυνσιν τῶν κτηνῶν του· ἔδιδε δὲ πρὸς μὲν τοὺς χοίρους δύο οὐγκίας καθ' ἡμέραν, καὶ ὅσῃν ἄλλην τροφὴν εὐχαριστοῦντο νὰ φάγωσιν, εἰς τὰ πρόβατα μίαν οὐγκίαν, καὶ εἰς τὰ μοσχάρια 1 | 4.

Οἱ χοῖροι, πρὸς οὓς ἐδίδετο τὸ ἔλαιον, ἔτρωγαν ὀλιγωτέραν τροφὴν ἀπὸ τοὺς ἄλλους, εἰς οὓς δὲν ἐδίδετο τὸ ἔλαιον, καὶ ἐπάχυναν πλειότερον, καὶ ἐπωλήθησαν εἰς πολὺ καλητέραν τιμὴν εἰς τὰς ἀγοράς τοῦ Λονδίνου, διότι τὸ κρέας ἦτο στερεὸν καὶ σφικτόν. Εἰς τὰ πρόβατα τὸ ἀποτέλεσμα ἀπέβη μᾶλλον εὐχάριστον. Τὸ πάχος ἦτο πολὺ λευκόν, καὶ τὸ κρέας ἐλαφρόν καὶ εὐπεπτον. Ἡ ἐλαφρότης μάλιστα ἐκίνησε τὴν περιέργειαν τῶν κρεοπωλῶν, οἵτινες παρετήρησαν ὅτι τὸ βάρος τοῦ κρέατος δὲν ἦτον ἀνάλογον μὲ ὅσον ἔδειχεν ἡ θεωρία του.

Ὁ τρόπος δὲ, καθ' ὃν ἔδιδον τὸ ἔλαιον εἰς τὰ ζῶα ἦτον ὁ ἑξῆς· διὰ τὰ μοσχάρια, τὸ ἀνακάτοναν μὲ πίτυρα καὶ ψιλοκομμένα ἄχυρα· διὰ τοὺς χοίρους, τὸ ἔβαζαν ὁμοῦ μὲ τὰς ξηρὰς τροφάς των, διὰ τὰ πρόβατα δὲ ἔβρεχαν εἰς τὸ ἔλαιον κουκκία τριμμένα.

Μεγαλητέρα δόσις ἀπὸ τὴν ἀνωτέρω σημειωθεῖσαν ἀποβαίνει ἐπιβλαβής, διότι ταραττει τὴν χώνευσιν, καὶ τὸ πάχος γίνεται κίτρινον καὶ λαμβάνει γεῦσιν ἰχθύος.